

אשיוחה בקב"ך

שיחות מפי
הרב אורן נזרית שליט"א

פרשת
בלק

אשיחה בחק"ד

שיחות מפי הרב אורן נזרית שליט"א

מתוך סדרת הספרים אשיחה בחק"ד (ה' כרכים)
ניתן להשיג בטלפונים 0509013000, 0506491414
למעוניינים ניתן לקבל השיחה במייל toraoren@gmail.com

תוכן הענינים

ג' נביא לאמונת העולם - לשם מה? .....

ג' חכמה בלי תורה - אינה שונה כלום .....

ד' 'גדלה' לגויים - רק מגדילה את פגמיהם .....

ה' "רופאי אליל בלכם..." .....

ו' מה בין תלמידי אברהם לתלמידי בלעם? .....

ז' כיצד נהיה מתלמידי אברהם אבינו? .....

ח' 'הסתפקות במועט' בהנהגת גדולי ישראל .....

ט' הרדיפה אחר המזון - ממדותיו של בלעם הרשע .....

י' קנאה, תאוה וכבוד - השרש לכל חטאת וכשלוש .....

יא' 'שבנה הסופר' - בעל הנאה היה .....

יב' מאגרא רמא ל'עמק עכור' .....

יג' מעינות דיומסית שהשכיחו את התורה .....

יד' "פלגי מים ירדו עיני..." .....

יז' האוחז במדות טובות - טוב לו אף בעולם הזה .....

יח' לשמח בשמחתם של אחרים .....

יט' מלקמה בגאון - כל חייו עלי אדמות .....

כ' פח השתיקה של רבי נסים .....

כא' הכבוד גרם לי להרגיש מבזה .....

כב' זהירות ונקיות בעניני מזון .....

כג' מטרתו של נס 'פי האתון' .....

כד' מי שאינו 'בר דעת' - גם נס גלוי לא יעוררו .....

כה' השגה ללא שפור המדות - מדתו של בלעם הרשע .....

כו' מדותיהם המשחתות של חכמי הגויים .....

כז' טהרת הלב של גדולי ישראל .....

כח' מעלת הצניעות - ככלי להשראת השכינה .....

כט' בשכר צניעות זוכים לכל הטובות .....

לד' ההבדל בין 'אהליד יעקב' ל'משפנתיד ישראל' .....

ניתן להקדיש פרשיות לברכה והצלחה ולעילוי נשמת זכיו"ב
לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000

שיחה לפרשת בלק

עבודת המדות

"הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט" - לא הניח הקדוש ברוך הוא לעובדי כוכבים פתחון פה לעתיד לבוא לומר אתה רחוקתנו, מה עשה הקדוש ברוך הוא? כשם שהעמיד מלכים וחקמים ונביאים לישראל כף העמיד לעובדי כוכבים. העמיד שלמה מלך על ישראל ועל כל הארץ, וכן עשה לנבוכדנצר - זה בנה בית המקדש ואמר כמה רננות ותחנונים, וזה החריבו וחרף וגדף ואמר (ישעיה יד) אעלה על במתי עב. נתן לדוד עשר - ולקח הבית לשמו, ונתן להמן עשר - ולקח אמה שלמה לטבחה.

כל גדלה שנטלו ישראל את מוצא שנטלו האמות, פיוצא בה העמיד משה לישראל ובלעם לעובדי כוכבים. ראה מה בין נביאי ישראל לנביאי עובדי כוכבים, נביאי ישראל מזהירין את ישראל מן העברות וכו' ונביא שעמד מן הגוים העמיד פרצה לאבד את הבריות מן העולם. ולא עוד אלא שכל הנביאים היו במדת רחמים על ישראל ועל עובדי כוכבים וכו' וזה אכזרי עמד לעקר אמה שלמה חנם על לא דבר.

לכך נכתבה פרשת בלעם, להודיע למה סלק הקדוש ברוך הוא רוח הקדש מעובדי כוכבים שזה עמד מהם וראה מה עשה".

חכמה בלי תורה - אינה שוה כלום

על דברי רש"י והמרדך הללו, יש לתמה: אם אמנם יש לגויים פתחון פה לטען שאלמלי היו להם נביאים וחקמים להורות להם את דרך הישר היו חוזרים למוטב, מה תשובה היא זו שהעמיד להם חכם ונביא פבלעם? הלא בלעם היה איש רשע ובעל מדות רעות

בסיעתא דשמיא, בפרשתנו, פרשת בלק, אנו מתודעים לדמותו של נביא אמות העולם בלעם בן בעור, אשר נשפר על ידי בלק מלך מואב לקלל את עם ישראל היושב במדבר. בסופו של דבר מזימתו של בלק לא צלחה, בלעם לא רק שלא קלל את ישראל, אלא עוד הרעיף עליהם ברכות, ועד ביאת גואל צדק, מזכיר היהודי מדי יום ביומו את דברי בלעם המתפעל מהנהגתו הישרה של העם היהודי: "מה טבו אהליך יעקב משכנתיך ישראל".

'נביא לאמות העולם' - לשם מה?

לפי המבאר בפסוקים - לא היה בלעם איזה מאחו עינים, איש המנכס לעצמו כחות רוחניים במרמה. אלא נביא אמתי, היודע דעת עליון, איש שמדי פעם בפעם שכינה שורה עליו. הלא מספר פעמים מתגלה אליו הקדוש ברוך הוא, ומנהל עמו כביכול די שיח ואף משא ומתן...

והשאלה מתבקשת: מפני מה זכה לכך בלעם הרשע? איך יתכן שהשרה הקדוש ברוך הוא שכינתו על איש שפל שקמותו?

שאלה זו - מופיעה בדברי רש"י, והוא אף עונה את התשובה (במדבר כב, ה): "ואם תאמר מפני מה השרה הקדוש ברוך הוא שכינתו על גוי רשע? כדי שלא יהא פתחון פה לאמות לומר אלו היו לנו נביאים חזרנו למוטב, העמיד להם נביאים והם פרצו גדר העולם, שבתחלה היו גוורים בעריות, וזה נתן להם עצה להפקיר עצמן לזנות".

וביתר הרחבה, אמרו רבותינו במדרש (במדבר פ"ט):

הפער בין מדרגותיהם, משה רבנו עלה ממדרגה למדרגה מעלה מעלה עד שנעשה איש אלקים עבד ה', ובו בזמן - היה רבן של אמות העולם יורד ושוקע בתהום התאונה והחמדה, הגאונה והכבוד, עד שירד לשפל המדרגה הרוחנית ונעשה בלעם הרשע.

וכל כן למה? משום שמושה רבנו נתגדל על תורת ה', שנותנת חיים לעושיה, המעדינת את נפש האדם ומעלה אותו לדרגת איש אלקים בכל תחומי החיים, ואלו בלעם - נתגדל ונתחנף על פי החכמה והשכליות האנושית בלי תורה, וסופו שנעשה רשע בעל מדות רעות, כי אין לחכמה שום השפעה על יצרו הרע, היא אינה מקנה לו את הכח להתגבר על יצריו ולהמנע מלעשות כל מה שלבו חפץ. בלי תורה - אין שום יכולת להתגבר על מדות רעות!

'גדלה' לגויים - רק מגדילה את פגמיהם
הגאון רבי שמשון פינקוס וצ"ל מבאר, שהשאלה עצמה - כיצד הנביא הגדול בלעם ירד למדרגה כל כך שפלה - טעות היא מיסודה, משום שבלעם לא היה רשע למרות שהיה נביא אלא בלעם היה רשע מפני היותו נביא, הנבואה היא שגרמה לו להיות רשע גמור כפי שהיה.

באור הדבר, שאמרו חז"ל (חלין פט, א): "לא מרבכם מכל העמים חשק ה' בכם - אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: חושקני בכם, שאפלו בשעה שאני משפיע לכם גדלה אתם ממעטין עצמכם לפני, נתתי גדלה לאברהם - אמר לפני ואנכי עפר ואפר, למשה ואהרן - אמר ונחננו מה, לדוד - אמר ואנכי תולעת ולא איש, אבל עובדי כוכבים אינן כן, נתתי גדלה לנמרוד - אמר 'הבה נבנה לנו עיר, לפרעה - אמר 'מי ה', לסנחריב - אמר 'מי בכל אלהי הארצות אשר הצילו את ארצם מזידי כי יציל ה' את ירושלים מזידי', לנבוכדנצר - אמר 'אעלה על במתי

כמו שמצינו בפרקי אבות (פ"ה מ"ט) שהיה בעל עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה, אם כן הלא טענה זו שהקדוש ברוך הוא העמיד להן לאמות העולם חכם ונביא כבלעם - רק מחזקת את פתחון הפה שלהם ביתר שאת.

מבאר הגאון רבי אהרן באקשט וצ"ל בספרו 'לב אהרן': אמות העולם חיים מתוך השקפה מטעית ואי הבנה במהות התורה וסגולותיה הצפונות בה. אמות העולם לא הפירו מעולם בפח האלקי המיוחד, כח הקדשה והטהרה, שיש בתורה כדי להשפיע על איכות נפש האדם להיטיב מדותיו ולעדין את לבו ונשמתו. הדרך היחידה לפי דעת אמות העולם לבוא לידי שלמות הנפש ושפור המדות, היא רק על ידי למוד חכמה ורכישת השכלה. לדעתם די בכח החכמה כדי ללמד את האדם לדעת לבחור בטוב ולמאס ברע.

לעתיד לבוא יוכחו אמות העולם בעליונותו של עם ישראל, אבל כאמור, לא יתלו את הסבה לכך בסגלתה המפלאה של התורה, אלא בזה שבכ יכול נתנו להם אנשים גדולים וחכמים ונביאים שהשפיעו עליהם מגדל רוחם והדריכו אותם בדרך הישר והטוב, ורק בזכות מנהיגים אלה זכה עם ישראל להיות העם הנבחר בעולם. לכן יבואו בטענה לפני הקדוש ברוך הוא "אתה רחקתנו", שלא העמדת לנו גדולים וחכמים שידריכו אותנו וישפיעו עלינו לטובה כמו שהעמדת לישראל.

מה עשה הקדוש ברוך הוא? נתן לאמות העולם איש גדול, חכם ונביא כמו שהעמיד לישראל, איש גדול ונביא כמושה רבנו, הלא הוא בלעם בן בעור. ואין ספק בדבר שמתחלת בריאתם היו שניהם שוים בטבעם ובמדרגתם הרוחנית, ולא היה אחד מהם גדול מחברו, כפי שאומרים חז"ל (ספרי דברים שנו) "ולא קם נביא בישראל כמושה - אבל באומות העולם קם, ואיזה זה? זה בלעם", הינו שניהם היו מכשורים לקבל את נבואת ה' במדה שוה, אבל ברבות הימים נתפרדו דרכיהם וגדל

עב', לחירם מלך צר - אָמר 'מושב אלהים
ישבתי בלב ימים'."

זאת אומרת, מה עושה הגדלה? הגדלה כשמה כן היא, מגדילה ומעצימה את פנימיותו של האדם. ממילא כאשר ישראל מקבלים גדלה, הרי התכונות הפנימיות שלהם, הלב השהור והמדות הטובות, מתעצמות וכולטות כלפי חוץ, על כן אנו מוצאים באבותינו, אברהם, משה ואהרן, דוד המלך, שכאשר עלו לגדלה - רק נתגדלה ונתעצמה עונותיהם. לעצמת זאת אמות העולם, שלכם מלא במדות רעות, קנאה תאנה וכבוד, כאשר עולים לגדלה - בולטות ומתעצמות עוד יותר אותן מדות רעות שהיו חבויות בתוך לבם.

וזהו שאמרנו, שדוקא הגדלה שקבל בלעם, בהיותו נביא לאמות, הצמיחה והגדילה עוד יותר את תכונותיו השליליות, עד כדי שהיתה חופפת רוח טמאת מדותיו הרעות ותאוותיו המזהמות על כל פלו, והיתה נפרת בכל איבר ואיבר מגופו.

ובזה מבארים את מאמרו של בלעם (במדבר כד, ג): "נאם בלעם בנו בער ונאם הגבר שתם העין", ובתרגום אונקלוס: "ואמר גברא דשפיר חזי", ויש לתמה כיצד שיך לתרגם 'שתם העין' שענינו עורון, במלים 'דשפיר חזי', המראים אדרבה את ההפך?

אלא שאיברי גופו של בלעם הרשע היו כל כך טמאים מחמת מדותיו הרעות ותאוותיו המגנות, ולכאורה לא שיך שתתפס בו רוח נבואה, שהלא כל גופו מלא מומים רוחניים לאין מספר, אכן, דוקא עינו העוררת של בלעם, זאת שבה לא היה יכול לפעל דברים שליליים, להזיק לזולתו בעין הרע, בקנאה ובעין צרה - היא היתה כביכול האיבר ה"שהור" ביותר בגופו, ודוקא דרבה היה יכול לצפות ברוח נבואה, 'דשפיר חזי'.

ומספרים שבארבת עינו של אחד מהמפקדים הנאצים במחנות ההשמדה, היתה

קבועה עין תוחבת מזכוכית. פעם אחת, בשעה של שעשוע סדיסטי, פנה אל יהודי מאסרי המחנה, וצוה עליו: "עליך לומר לי איזו עין מעיני היא העין האמתית, ואיזו מהן התוחבת, ואם תטעה - אחת דינך למות". מיד הצביע היהודי על אחת מעיני המפקד: "זוהי העין התוחבת". "אכן כן, צדקת בדבריך" - אמר המפקד - "אבל אשאלך מנין ידעת זאת?" ויען לו היהודי: "בעין זו מצאתי מדה מסוימת של רחמנות, אם כן ודאי לי שאינה חלק מגופך..."

ולפי דברי הגר"ש פינקוס, מי שבת השאלה שפתחנו עמה, כיצד נפתרה טענת אמות העולם 'אתה רחוקתנו' בהעמדה של נביא רשע ובליעל כמו בלעם. אלא שבהעמדת בלעם כנביא לאמות העולם, רצה הקדוש ברוך הוא כביכול להעמיד מראה מול פניהם, ולומר להם, כאשר תתבוננו בתכונות שליליות שנתגלו בבלעם, תבינו שאותן תכונות - למעשה הן שקוף של התכונות המצויות בכם, אלא שבלעם מפיון שנתתי לו גדלה, הרי התכונות הללו בלטו וגדלו, אולם אצלכם הן עדין טמונות בעמקי הנפש. דהינו שמהגלוי של בלעם, נתן ללמד על הטמון והנסתר שבכל אמות העולם. וכך בדיוק לאידך גיסא, מהלב השהור והמדות האצילות שנתגלו בגדלתם של אברהם אבינו, משה ואהרן, ודוד המלך - נתן ללמד על הטמון בסתר לבו של כל יהודי מישראל. ומכך בינו אמות העולם מפני מה ראויים הם לרחוק, וישראל לעמתם ראויים לקרוב.

"רופאי אליל בלכם..."

רבי בונם מפשיסחא וצ"ל באר באפן נוסף, על פי מעשה שארע עמו: כאשר הגיע פעם לברלין להתרפא ממחלת העינים שלקה בה, החל לדרש ולשאל אחרי רופא עינים מכשר וממחה. יען לו מישוהו לפנות ל"רופא פלאים" דוע, המרפא מחלות בכח סגלות. אמר לו

אוכלין בעולם הזה ונוחלין בעולם הבא וכו' אבל תלמידיו של בלעם הרשע יורשין גיהנם ויורדין לבאר שחת".

ויש לשאל: מה פשר השאלה "מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע?" כביכול צריך להתאמץ ולמצא את ההבדל... הלא אלו בקצה העליון של הקדשה ואלו בקצה התחתון של הטמאה, ואדרבה, במצב כזה יותר מתאים לשאל מה הקשר והשיכות בין אלו לאלו, ולא מה ההבדל?

אלא - מבאר המשגיח הגאון רבי יהודה ליב חסמן זצ"ל - הנה כאשר יראה אדם שני תלמידי חכמים יראי ה', שניהם לומדים בשקידה ומפלפלים בתריפות ובקיאיות, ואין ביניהם שום הבדל - רק הבדל דק, לאחד יש את שלש המדות הטובות הללו, ולשני את ההפך. הרי ברור שיאמר שהראשון בעל מעלה יותר מהשני, אבל לא מעבר לכך.

לא כן! - מלמדנו התנא, אותו אדם לא כון לאמת, אין ביניהם רק הפרש של קדשה יתרה וחסידות מפלגת ותו לא, אלא הבדל תהומי ביניהם - הראשון מתלמידיו של אברהם אבינו, והשני מתלמידיו של בלעם הרשע, כלומר השני לא רק שחסר בו קדשה וישר לב, אלא גרוע הוא הרבה יותר לאין ערוף, ועם תלמידיו של בלעם הרשע נמנה.

באור נוסף מפרסם בשם הגאון רבי שלמה היימן זכר צדיק לברכה: פונת חז"ל בשאלתם 'מה בין אלו לאלו', היתה: מהו הכח הפנימי שגורם לתלמידי אברהם אבינו להפיר באמונה, הלא דורו של אברהם אבינו היה דור שכלו עבודה זרה, דור שבו החשף יכסה ארץ, איך הצליחו להמשיך אחרי האמונה נגד התפיסה שרווחה בדור ההוא? ובאר חז"ל שבכח המדות הטובות שלהם, זכו להגיע לכך, פי אדם שהלב שלו ישר וטהור - חזקה עליו

הרבי: "לאמתו של דבר, לא היה יהודי צריך לילך לרופא להתרפא מחליו, כי אם לבוא אל צדיק הדור ולבקש ממנו שיתפלל בעדו, אלא שאמרה תורה 'ורפא ירפא' - הינו שצריך אדם לבקש לו רפואה בדרך הטבע, אבל אם לפנות ל"רופא פלאים" המרפא בסגלות שלא על פי דרך הטבע, הרי מוטב לפנות אל המגיד הקדוש מקוזניץ..."

הוא הדין בנדון שלנו, אמות העולם לא האמינו במשה רבנו, משום שלא האמינו בקיומם של כחות אלקיים על טבעיים, ולדעתם לא היו כל האותות והמופתים שעשה משה אלא ארועים אקראיים וטבעיים. על כן נתן להם ה' יתברך נביא משלהם, אשר עסק גם הוא בנביאות ובכחות על טבעיים, וכלם האמינו בו - מעתה לא יהיה להם פתחון פה, שכן אם מאמינים הם בקסמיו של בלעם הרשע, מוטב היה לו האמינו בכחות האלקיים של הנביא האמתי משה רבנו.

מה בין תלמידי אברהם לתלמידי בלעם? בלעם הרשע - היה כל פלו מדבק במדות רעות, ודבר זה עולה ומבצבץ מדבריו לבלק מלך מואב (במדבר כב, יח): "אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את פי ה' אלהי לעשות קטנה או גדולה", וכתב רש"י: למדנו שנפשו רחבה ומחמד ממון אחרים.

ובמשנה (אבות פ"ה מ"ט): "כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו, ושלשה דברים אחרים מתלמידיו של בלעם הרשע: עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה - מתלמידיו של אברהם אבינו, עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה - מתלמידיו של בלעם הרשע".

ממשיכה המשנה ואומרת: "מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע? תלמידיו של אברהם אבינו

שִׁיעֶשֶׂה אֶת הַבְּחִירָה הַנְּכֹנֶה, וְיָגִיעַ לְאַמֵּת
בְּכָל מַצָּב.

מִן הָעֶבֶר הָאֲחֵר נִצְבִים בְּלַעַם וְתַלְמִידָיו,
וּבְעֵנִינִם מִתְבַּקְּשׁת שְׁאֵלָה הַפּוֹכָה: הֲלֹא דוֹרֵם
הִזֵּה דוֹר שָׁבוּ נִרְאוּ נְסִים גְּלוּיִים וְהַתְּגָלוֹת
אֱלֹקִית בְּעוֹלָם, אִם כֵּן אֵיךְ נִסְתַּפּוּ לִהְיוֹת
תַּלְמִידָיו שֶׁל בְּלַעַם הַרְשַׁע נֶגְדַּ הַשֶּׁכֶל וְהָאֵמֶת
הַגְּלוּיָה? וְאִיךְ כֵּאֵן בְּאֵרו חו"ל שֶׁהִזֵּה זֶה
תּוֹצְאָה שֶׁל הַמַּדוּת - מַדּוּתִיתֵהֶם הַרְעוּת, הָעֵינַן
הַרְעָה, הַקְּנָאָה וְהַשְּׁנָאָה, טַמְטָמוֹ אֶת לִבָּם
וּמוֹחָם, גָּרְמוּ לָהֶם לַחֲשֹׁב הַפּוֹף וְעָקוּם מִהַדְרָךְ
הַנְּכֹחָה, עַל כֵּן הִפְכוּ הֵם לִהְיוֹת תַּלְמִידָיו שֶׁל
בְּלַעַם הַרְשַׁע.

כִּיצַד נִהְיָה מִתַּלְמִידֵי אַבְרָהָם אַבְיָנוּ?

מַעֲתָה רְאוּי לְהִתְבּוֹנֵן מִהֵן ג' מַדּוּת הִלְלוּ:
עֵינַן טוֹבָה, רוּחַ נְמוּכָה וְנִפְשׁ שְׁפֵלָה, עַל מְנַת
שְׂנֵדַע לְסַגְּלָן לְעַצְמָנוּ, שֶׁהֲלֹא וְדַאי רְצוֹנָנוּ עַז
לְהַקְרִיא 'תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אַבְיָנוּ'...

עֵינַן טוֹבָה - פֶּרֶשׁ רַש"י (אֲבוֹת שֵׁם) שָׁאִין לוֹ
קְנָאָה עַל חֲבֵרוֹ וְחָבִיב עָלָיו כְּבוֹד חֲבֵרוֹ
כְּכּוֹדוֹ. וְהַרְמַב"ם פֶּרֶשׁ כִּי הוּא מַדַּת
הַהִסְתַּפְּקוּת. וּפְרוּשׁ אֶחָד הוּא - כִּי מִי שִׁישׁ
בוֹ מַדַּת הַהִסְתַּפְּקוּת אֵינּוּ מְקַנָּא בְּזוּלָתוֹ. וְהוֹסִיף
הַרְמַב"ם - מַדַּת הַהִסְתַּפְּקוּת מְצָאנוּ אֲצֵל
אַבְרָהָם אַבְיָנוּ, שָׁאֵמַר לְמֶלֶךְ סְדוּם "אִם מַחוּט
וְעַד שְׂרוּף נֵעַל וְאִם אֶקַח מִכָּל אֲשֶׁר לְךָ",
וְזֶה תְּכִלִּית הַהִסְתַּפְּקוּת וְהוּא שְׁיַנִּיחַ אֶדָם מְמוֹן
גְּדוֹל וְלֹא יִהְיֶה מִמֶּנּוּ אֶפְלוֹ בְּדָבָר מוֹעֵט.

רוּחַ נְמוּכָה - פֶּרֶשׁ רַש"י עָנוּ וּשְׁפַל בְּרַךְ,
וְכֵן פֶּרֶשׁ הַרְמַב"ם 'רוּחַ נְמוּכָה' הִיא עֲנִיָּה
יִתְרָה.

נִפְשׁ שְׁפֵלָה - פֶּרֶשׁ רַש"י שֶׁמִּשְׁפִּיל עַצְמוֹ
בֵּין הָאֲנָשִׁים וּמַעֲרֵב בֵּינֵיהֶם, וְאֵינּוּ גַם רוּחַ.

וּמִתְקַשְּׂרִים הַדְּבָרִים לְבֹאוֹרוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן רַבִּי
יִצְחָק מוֹלוֹז'יִן וְצ"ל (הַמּוֹבָאִים בְּסֵפֶר 'פֶּה קְדוּשׁ'
פֶּרֶשׁת בָּלָק), בְּדַבְּרֵי רַש"י עַל פְּסוּק (בַּמִּדְבָּר כַּב,

יב): "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם לֹא תִלְךָ עִמָּהֶם
לֹא תֵאָר אֶת הָעַם כִּי בְרוּךְ הוּא", וּבְרַש"י:
אָמַר לוֹ אִם כֵּן אַבְרָהָם וְכוּ'. וְלִכְאוּרָה מֵאִמְתִּי
הַפֶּה בְּלַעַם ל'אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל' גְּדוֹל כֹּל כָּךְ, עַד
שֶׁרְצוֹן עַז יֵשׁ לוֹ לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל?

אֵלָּא כְּנֹנֶת בְּלַעַם הַרְשַׁע הִיָּתָה לְהַטְבִּיעַ אֶת
יִשְׂרָאֵל בְּרַבּוּי בְּרָכוֹת גְּשָׁמִיּוֹת, וְכָךְ מֵרַב
גְּשָׁמִיּוֹת - תַּעֲקֵר מִנְפֶּשׁ בְּנֵי אַבְרָהָם אַבְיָנוּ
אוֹתָהּ מַדָּה נִפְלְאָה שֶׁל הַסְתַּפְּקוּת בְּמוֹעֵט,
וַיִּכְלוּ אֶת מִרְצֵם וְאוֹנֵם בְּרִדְיָה אַחֵר מוֹתוֹרוֹת
וְקִנְיָה אִישׁ מִרְעָהוּ. וְלִהְיוֹת לְעֵיל, נִמְצָא
שֶׁבִקֵּשׁ בְּלַעַם לְכַטֵּל אֶת עֲלִיוֹנוֹתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
כְּלַפְּיוֹ, אוֹלָם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִפִּיר עֲצָתוֹ
וְקִלְקַל מַחֲשַׁבְתּוֹ.

וְעַל פִּי זֶה מְבֹאָרִים דְּבָרֵי חו"ל הַקְּדוּשִׁים
בְּתַשׁוּבַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבְּלַעַם: "אָמַר
לוֹ אֵינִם צְרִיכִים לְבְּרַכְתָּךְ 'כִּי בְרוּךְ הוּא' מִשָּׁל
אוֹמְרִים לְצַרְעָה לֹא מִדְּבַשׁ וְלֹא מִעֲקָצָךְ".
וְלִכְאוּרָה אֵינִן הַמִּשָּׁל דּוֹמָה לְנִמְשָׁל, כִּי בְּצַרְעָה
כְּלוּלִים גַּם הַדְּבַשׁ וְגַם הָעֲקָץ, וְלִכֵּן אָנוּ אוֹמְרִים
שֶׁעֲדִיף לֹא לְהַנּוֹת מִדְּבַשָּׁה, כְּדִי שְׁלֹא נִסְבֵּל
מִהָעֲקָץ. אֲבָל בְּלַעַם בְּעַת שֶׁאָמַר 'אִם כֵּן
אַבְרָהָם' - לֹא רָצָה לְקַלְלֵם, נִמְצָא שָׁאִין כֵּאֵן
עֲקָץ, וְלָמָּה לֹא תַפֵּץ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּבְרַכְתּוֹ?

אֵלָּא בְּרַכָּה כְּזֹאת - בְּאַמֵּת קִלְלָה הִיא,
אֵלֶּיָּהּ וְקוּץ בָּהּ, דְּבַשׁ וְעֲקָץ בְּתוֹכוֹ, לְפִיכָךְ
אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא 'כִּי בְרוּךְ הוּא'
מִכְּבָר, מִשָּׁל אוֹמְרִים לְצַרְעָה לֹא מִדְּבַשׁ וְלֹא
מִעֲקָצָךְ, וְכֵן כָּל בְּרַכּוֹתָיו שֶׁבְּרַכְּם אַחֵר כָּךְ
בְּטוֹב הָעוֹלָם הַזֶּה - הַפֶּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְבְּרַכָּה, 'וַיִּהְיֶה ה' אֱלֹהֵיךְ לְךָ אֶת הַקִּלְלָה
לְבְּרַכָּה כִּי אֶהְבֶּךָ ה' אֱלֹהֵיךְ" (דְּבָרִים כג, ו),
בְּמָה שֶׁשֵּׁם חֲפָה בְּפִיו, וְהַכְרִיחוֹ לְבְּרַכְּם בְּבְרַכַּת
"מָה טָבוּ אֱהִלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל",
וְעַל יְדֵי זֶה כָּל בְּרַכּוֹתָיו שֶׁבְּרַכְּם בְּטוֹבוֹת
הָעוֹלָם הַזֶּה יִהְיוּ לְבְּרַכָּה, שֶׁאָמְרוּ חו"ל עַל
יְדֵי אֱהִלֵּי הַתּוֹרָה וְהַעֲבוּדָה יוֹכְלוּ טוֹבוֹת הָעוֹלָם

הזה להחשב כקדשה, ולא יביאו את ישראל למצב של הסתאבות גשמית*.

לבשול לא הסכים הרב להשתמש בביתו, ואמר שאפשר לבשל על פתיליה.

'הסתפקות במועט' בהנהגת גדולי ישראל

ישנם אנשים שאינם מסגלים להבין ביצד ברכה על גשמיות - קללה היא, כיון ששקועים הם בתאוות העולם, אינם שמים על לב לספנה הכרוכה בהם בזה ובבא, לאיזה התדרדרות אפשר להגיע על ידי תענוגות, וכמה הפסד יש במה שאוכלים בחיים משכר השמור להם לעולם הבא.

ספרה בתו של החפץ חיים וצ"ל, הרבנית וקס עליה השלום, שפעם אחת קנתה לעצמה סדור 'קרוב מנחה' שבאותם ימים עלה מחיר הגון ויקר לעמת שאר סדורים רגילים ופשוטים. כשראה אביה את הסדור בידה, שאלה מנין יש לה סדור זה? והיא ספרה שהזמן לה לקנותו במחיר מוזל במיוחד - עשר פרוטות.

וידוע שכל גדולי ישראל וצ"ל היו מתרחקים מאד מתענוגות העולם, וכל ימי חייהם היו מסתפקים במועט:

כשמע זאת החפץ חיים, שאלה מדוע הזה עליו לקנות סדור נוסף, והרי הסדור הישן עדין ראוי להתפלל בו - וכי אין הקדוש ברוך הוא שומע תפלה מתוך סדור ישן? ולפי טענתו שמחירו מוזל, גם לעשר פרוטות יש ערך, ומדוע לבזבזם לשוא?

מספר על מרן הגרי"ז וצ"ל כי כל ימיו לא הסכים להשתמש במקרר חשמלי בביתו, וכדי לקרר את המצרכים שלא יתקלקלו - נוסעים היו כל כמה ימים לגבעת שאול לבית חרשת לקרח, עומדים בתור לקנות בלוק קרח, ובזה היו מקררים את המצרכים בביתם. עד שברבות הימים גאות הוא להשתמש במקרר חשמלי, כיון שנוכח שאין בזה מותרות מפני מקרה שהיה: אותה שנה חלו חג השבועות ושבט צמודים זה לזה, והיה אז שרב גדול בירושלים, נתקלקלו כל המאכלים, וכל בני הבית חלו במעים - או אז הסכים הגרי"ז וצ"ל להכניס לביתו מקרר חשמלי. אמנם בגז

לבסוף העלה רעיון שהוא יהיה שתף עמה בסדור זה, ושלם לה חמש פרוטות, וכדי להוכיח את חלקו בשתפות שבסדור, היה נוטל את הסדור בעת צאתו למסעותיו מני אותו יום והלאה.

עד כדי כך היה מחמיר החפץ חיים בענין הוצאות מותרות, ואפילו שמדבר בהוצאה פנומה עבור דבר שבקדשה.

בספר 'ארחות חסידיך' מספר: כשהגיע התעשין הנודע ואיש החסד מר מנישביץ,

א. ועין בספר 'אספקלריא המאירה' (פירודא תקל"ו) שהקשה את הקשיא הנ"ל על משל הצרעה, ובאר מעין זו הדרך, אלא פרש שהיתה כונת בלעם ברבוי ברכת עולם הזה, כדי שייאכלו ישראל עולמם בחייהם, ולא ישאר להם מאומה לעולם הבא.

ובזה פרש את לשון הקדוש ברוך הוא בתשובתו לבקשת בלעם לברכם - 'כי ברוך הוא', משמע רצונו לומר שברוך הוא מקבר. דהינו שהלא אבינו יעקב קבל הברכות מאביו יצחק, ברכות אלו עוסקות בעניני גשמיות מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירש, אלא שיעקב אבינו העדיף שלא להנות מאותן ברכות בעולם הזה, ולשמרן לעתיד לבוא. וכן איתא במדרש (ב"ר פ"ח) על דברי עשו לעקב (בראשית לג. יב) "ויאמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדה", שהיה עשו מבקש את יעקב שיהיה שתף עמו בעולמו, דהינו שינחל עמו עולם הזה, ועל כך עונה לו יעקב "עד אשר אבא אל אדני שעיריה... אימתי יהיה הוא בא אצלו? לעתיד לבוא, הדא הוא דכתיב (עובדיה א) ועלו מושעים בהר ציון לשפט את הר עשו". הינו שיעקב העדיף לקבל ברכת עולם הזה רק לעתיד לבוא, כדי לטל שכרו משלם לעולם הבא.

וזהו שכאשר מבקש בלעם לברכם, כדי שיוכו לשכרם בעולם הזה ויטרוו משכר עולם הבא, עונה לו הקדוש ברוך הוא 'כי ברוך הוא' - כבר קבל יעקב אביהם ברכת עולם הזה, ובחר לדחותה עד לעתיד לבוא, ומעתה אין אתה יכול לשנות ולהקדים ברכתם.

“עין רעה” - פרש הרמב"ם: החריצות לקנות ממוז, כבלעם הרשע שבא מארם נהרים עד למואב בעבור ממוז אשר נשכר בו לקלל את ישראל.

לאור דברי הרמב"ם, מעיר המשגיח רבי יהודה לייב חסמן זצ"ל בספרו 'אור יהל' הערה נוראה ונוקבת: "הרי לנו אדם שאין לוקח משל אחרים אפלו פרוטה אחת שלא בדין, וכל הונו יבוא בנקיון כפים - בכל זאת יכול להמנות מבין תלמידיו של בלעם הרשע, כאשר חרוץ הוא לקנות ממוז.

ומי בעל לב לא יודעוץ ויחרד לנפשו, בשמע שהחרוץ לקנות ממוז ולצבר הון, ממוז כשר בתכלית, רשע נקרא ומתלמידיו של בלעם הרשע ויורד לבאר שחת רחמנא ליצלן. ומזה נלמד כמה רחוקים אנו מדעת תורה. בעינינו - אדם שתוקפו בלמוס תאות הממוז, ורודף אחריו בכל כחו, הרי אנו מראים עליו באצבע, ומשתבחים בו ואומרים ראו וקחו מוסר שאין צריכים להתעצל, שהלא לפנינו אדם חרוץ וריז ונשכר. אבוי על הפך הדעת והסכלות הגמורה! במקום להתאונן ולבכות מרה על אבדן נפש יקרה, שמת בחצי ימיו ויורש גיהנם, עוד שמחים עמו...

ואני הולך רכיל מגלה סוד, מי מאתנו לא יתאנה לאסף ממוז כשר, האם יחשד מישהו בעצמו שיש בזה מענין 'עין רעה' של בלעם הרשע? אבל אדרבה ינסה לפרש אחרת בדברי הרמב"ם אלה אם יוכל. ואם כן אין לנו אלא להכניע בפני האמת להתבייש להודות ולשוב..."

עד כדי כך עצומה חמדת הממוז בלבנו של אדם, שאם לא עוקרים אותה - היא מלוה את האדם עד רגע המות.

וככלל - למדונו רבותינו שכל מדה רעה שהאדם אינו עמל לשרש אחריה - הרי היא מתלווה עמו עד קברו, ולא תרפה ממנו אף לעתיד לבוא. ומפרסם בשם ה'חפץ חיים' שדקדק לשון התפלה: "אלקי נשמה שנתת

לבקור במתיבתא של רבי זרח ראובן ברורמן וצ"ל מגדולי עיר הקדש ירושלים. אמצע שעור היה אז, והאורח נאלץ לחכות לסיימו של השעור. את ההמתנה לסיום השעור העביר בסקרית הרהוט שחרק תחת יושביו. למחרת נעצרה עגלה ליד בית המדרש כדי לרוקן את מנחתו של מנישביץ - פסאות וספסלים שיהיה אפשר לשבת כדבעי. אף רבי זרח סרב בתקיפות, הוא הורה לעגלון להעמיס מיד את התכולה ולהשיבה למקום שממנה באה. "אבל שלמו לי רק עבור הובלה של צד אחד" התנצל העגלון. את ההוצאה של החזרת הרהוט שלם, כמובן, רבי זרח מפיסו הפרטי.

הזדרו מנישביץ לישיבה לשאל את פשר סרובו של ראש הישיבה, הסביר לו רבי זרח: אמרו חז"ל 'הזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה' אף מלוקסוס, זעק - לא תצא תורה!

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל דבר באחת משיחותיו במעלת מדת ההסתפקות במועט, ותוף דבריו ספר בהתרגשות רבה, שפאשר הוא בא בשנת תרס"ג בהיותו בן שבע עשרה שנים לנוכהרדוק להתקבל לישיבתו של הסבא קדישא רבי יוזל זצ"ל, ונכנס אצל ה'סבא', לא היה בביתו פסא שלם להושיב אותו עליו. באותה הזדמנות אמר רבי יחזקאל חדוש תורה לפני הסבא, והדברים נשאו חן בעיניו. אמר לנכדו שהיה עמו בביתו: "הבחור הזה אמר חדוש נפלא, כמו למדן גדול, וצריך לכבד בזה למדן בכוס תה מתוק. לך נא למכלת, וקנה בהקפה קביה אחת של סכר כדי שיהיה כמה להמתיק את התה..."

הרדיפה אחר הממוז - ממדותיו של בלעם הרשע

לעמת מדותיהם הטובות של תלמידיו אברהם אבינו, תלמידיו של בלעם הרשע מסוככים במדות שליליות, כפי המבאר במשנה באבות: "עין רעה, רוח גבוהה, ונפש רחבה".

בי... אתה בראתה אתה יצרתה... ואתה עתיד
לטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד לבוא -
'להחזירה' מדגשת במפיק ה"א, ללמדנו
שאותה הנשמה עצמה שיש לנו כעת, אם לא
נשכיל לתקן את חסרונותיה ופגמיה, הרי
תשוב אלינו פגומה גם כן לעתיד לבוא.

ובהקשר זה, ספר רבי אליהו לופיאן וצ"ל
(לב אליהו פרשת צו) על אדם נכבד מאד בעל
מעלות רבות, אולם כשהיה מגיע למדה של
חמדת המון - היה מאבד כל הנכבדות שלו.
והנה אדם זה חלה ונטה למות, וכאו חבריו
להפריד ממנו, ראו האנשים שעמדו סביב
מטתו שהוא מדבר בלחש, והפירו בו שרופצה
שישמעו אותו. הטו אונם, ושמעו שאומר:
"יצוני לומר לכם דבר שתלמדו ממנו מוסר,
כי הנה מרגיש אנכי כי קרב קצו, ועוד מעט
ואינני - ובכל זאת, אם אהיה יתן לי כעת
כסף, אני מרגיש בעצמי שלא אמנע מלהושיט
את ידי ואקח הכסף ואשים אותו תחת הכרית...
עד כדי כך שולטת עלי מדת חמדת המון,
שמעו וקחו מוסר!". ואכן אחרי כרבע שעה
יצאה נשמתו והלך לעולמו.

קנאה, תאוה וכבוד - השרש לכל חטאת וכשלו

ובספר 'אמרי שפר' מרחיב לבאר עמק
גנותן של מדות אלו המיחסות לבלעם הרשע,
וכיצד אלו שנתפסו להם, נטרדו משני עולמות,
עולם הזה ועולם הבא.

כאמור, חז"ל הקדושים הגדירו את מדותיו
הרעות של בלעם הרשע: "עין רעה, רוח
גבוהה, ונפש רחבה". וכשנתבונן נמצא,
שמדות אלו מקבילות לשלש הרעות שהם
'הקנאה, הכבוד והתאוה', עליהם העידו חז"ל
ש'מוציאין את האדם מן העולם'.

שכן השרש ומקור שממנו נובעת 'עין
רעה' - היא מדת הקנאה, שמקנא ברכוש
זולתו ועל כן עינו רעה בשל חברו.

'רוח גבוהה' - זו מדת רדיפת הכבוד,
הגאונה היא אח תאום לכבוד. ומצינו בבלעם
שתובע את הכבוד בפה, ואומר (במדבר כב,
יג): "מאן ה' לתתי להלך עמכם" וברש"י:
"אלא עם שרים גדולים מכם. למדנו שרוחו
גבוהה" ואכן מיד מבין בלק את הרמוז (שם
פסוק טו): "ויסף עוד בלק שלח שרים רבים
ונכבדים מאלה". בלעם מרגיש 'ענוי נפש'
לילך יחד עם שרים שאינם רבים ונכבדים
לפי ערך כבודו ומעלתו.

'נפש רחבה' - היא התאוה, השאפתנות
ואי ההסתפקות. אדם שנפשו רחבה - לא
ירוה את צמאונו גם הים הגדול וכל מימיו.
כמו שאומר בלעם עצמו במו פיו (שם פס'
יח): "אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב
לא אוכל לעבר את פי ה' אלהי", וברש"י:
"למדנו שנפשו רחבה ומחמד ממון אחרים.
אמר, ראוי לו לתן לי כל כסף וזהב שלו,
שהרי צריך לשפר חילות רבות, ספק נוצח
ספק אינו נוצח, ואני ודאי נוצח".

כלומר שבלעם מצד תכונת נפשו הרחבה
- ראה לכונן הכי גבוה שאפשר, ולדרש מבלק
את כל הכסף והזהב שבאוצרותיו, אלא שבצל
כרחו לא הביע דרישה זו, בשל היותו מעב
מלעבר את פי ה', אבל אם היה אכן ברשות
עצמו, הרי לא היה מהסס מלתבע מבלק
שכר טרחתו העצום.

ומסימת המשנה: "תלמידיו של בלעם
הרשע יורשין גיהנם ויורדין לבאר שחת,
שנאמר (תהלים נ"ה) ואתה אלהים תורדם לבאר
שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם
ואני אבטח בך".

מבאר התשב"ץ (מגן אבות שם) שאכן בבלעם
הרשע מצינו שמת בחצי ימיו, ולא היה אלא
שלישים ושלש שנים, וזאת בהיותו 'איש דמים
ומרמה'; איש דמים - בעצתו נפלו עשרים
וארבעה אלף מישראל, כמאמר הפסוק (במדבר
לא, טז): "הן הנה היו לבני ישראל בדבר

ואחת הדגמאות הבולטות לכך בתנ"ך, היא דמותו של 'שבנה הסופר'. הגמרא (סנהדרין כו, א) מספרת ששבנה היה מרביץ תורה שאין כדוגמתו, דורש בפני שלש עשרה רבוא, מאה ושלשים אלף תלמידים שומעי לקחו, וממנה על בית חצר מלכות חזקיהו מלך יהודה. וזאת בעת שלחזקיהו המלך עצמו - היה קהל תלמידים מועט ממנו, שמספרם אחד עשר רבוא בלבד.

לבסוף בגד שבנה במלך חזקיהו, וכרת ברית עם חילות סנחריב מלך אשור. ומספרת הגמרא שפאשר צר סנחריב על ירושלים, כתב שבנה מכתב כניעה: 'שבנה וסיעתו השלימו, חזקיהו וסיעתו לא השלימו' ושלח אותו על ידי חץ מתוף ירושלים הנצורה לידי האויב. חשש חזקיהו על גורלו, משום ששבנה וקהלת תלמידיו מנו רב, שמא יצעת הקדוש ברוך הוא נוטה אחר הרב, ולא יצליח לעמד בפני המצור. שלח הקדוש ברוך הוא את הנביא ישעיהו להרגיעו, ולומר לו (ישעיהו ח, יב): "לא תאמרון קשר לכל אשר יאמר העם הזה קשר ואת מוראו לא תיראו ולא תעריצו", אין רשעים מהוים משקל ורב אצל הקדוש ברוך הוא, ו'קשר רשעים אינו מן המגן'.

ומסימת הגמרא: "אמר ר' אלעזר - שבנה בעל הנאה היה". מפרש רש"י כמשמעו, ויש אומרים משכב זכור. וכתב המהרש"א (חיושי אגדות שם): "לפי שהיה שבנא תלמיד חכם ומלמד תורה ברבים כמספר ממנו שהיה דורש בשלש עשרה רבוא, ועל כן נקרא 'שבנא הסופר' כמו 'עזרא הסופר', ואמר שאל תתמה מה שהקדיח תבשילו כל כך ברבים, שהרי כבר העיד עליו הכתוב שהיה בעל הנאה, ואמר במי התורה מתקיימת? במי שממית עצמו עליה ולא בבעלי הנאות".

רבי אלעזר עמד במבוכה, לכאורה מה הניא את שבנה לבגד בכני עמו, לצאת חוצץ נגד חזקיהו המלך שדעתו דעת תורה, כיצד יתכן שאדם המכנה 'שבנה הסופר' כמשקל

בלעם למסר מעל בה' על דבר פעור ותהי המגפה בעדת ה'", איש מרמה - שהלא במרמה הכשיל את ישראל בעצתו, שלח את בנות מדין ככניכול לספק תאנותם, אולם בפעל זמם להרחיק מעליהם את אלהיהם על ידי עוון הזמה.

אנשים שיש בהם את המדות הללו, עין רעה, רוח גבוהה, ונפש רחבה - לא יפלא אפוא שסופם להיות 'אנשי דמים ומרמה', שפן מדות אלו מוציאות את האדם מן העולם, הוא פושט את צלם אלקים שעל פניו, ומתוף דחפים ורצונות אנוכיים, אינו בוחל בשום אמצעי כדי להשיג את תאנותו, אף אם יצטרך לשפך דם ולנקט מעשי מרמה שפלים.

ומסביר הגר"א (אבן שלמה פ"ג יג): הקנאה, התאוה והפבוד מוציאים את האדם מן העולם, האדם בהא הידיעה, לאמר אף שהנו אדם גדול, אם יש לו משיכה למדות אלו, אחריתו ערי אבד.

'שבנה הסופר' - בעל הנאה היה

ואכן מצינו אישים מפרסמים בתנ"ך, אשר נפלו במצודה זו ואבדו את עולמם:

אמרו חז"ל במשנה בפרק חלק (סנהדרין צ, א): "שלשה מלכים וארבעה הדיוטות אין להן חלק לעולם הבא... ארבעה הדיוטות - בלעם, ודואג, ואחיתפל, וגחזי". ובגמרא (חגיגה טו, ב): "אמר רבי אמי: תלת מאה בעיי בעו דואג ואחיתפל במגדל הפורח באויר". דואג ואחיתפל היו מעלים שלש מאות בעיות וחקירות, בעת שהיו עוסקים בנושאים החמורים של דיני טמאה וטהרה, בדין מגדל הפורח באויר. מדבר באדירי תורה שאין כדגמתם, כיצד ארע שירדו כל כך עמק לבאר שחת, עד כדי אבוד חלקם לעולם הבא?

אלא כשנתבונן, נמצא שכלם נפלו במהמורות אלו המדות: הקנאה, הפבוד והתאוה.

בטוי הנאמר על גדול ונגזר ישראל הוא 'עזרא הסופר' יעשה בנגוד לידיעותיו הוא? ועל כן תרין, אין כל פלא, שכן שבנא 'בעל הנאה' היה, וכל תורתו היתה לשם ספוק והפקת הנאה, כל מגמתו בחייו - תאוה ותשוקה, אדם שאפתן היה הרודה אחר הנאות למיניהן, ולשיטת 'יש אומרים' שברש"י, תאותו כל כך עצומה היתה, עד כדי שחטא במשכב זכור ר"ל. אדם כזה בעל הנאה ותאוה, אין פלא אפוא שלא הסס מלמכר עמו ביד צר, ונהג כאיש דמים ומרמה.

תאות הממון השתלטה עליו, הגם שהיה עשיר ולא צריך היה לכל הבזה, כפי שהתורה לפני ה'ושע (במדב"ר פכ"ג): "ואחמדם ואקחם - ואל תאמר שאני עני והייתי צריך, שאין בשבט עשיר ממני" אכן גברא רבא כמוהו הפסיד את כל חייו, את מיטב שנותיו, ואף ספן את חיי העולם הבא שלו ורק הציל את עצמו אחרי שהתורה בודוי גמור, ולכן הבטח שמת הוא רק לעולם הזה ולא לעולם הבא, כמבאר במדרש (שם).

מאגרא רמא ל'עמק עכור'...

נקדה זו - מגלה לנו הגאון רבי חיים זייצ'יק זצ"ל - טמונה גם בדמותו של עכן בן ברמי.

על פי המבאר בספרים הקדושים (מגלה עמקות אופן קלג) עכן הוא שיסד תפלת 'על כן נקוה' שבעלינו לשבח', 'על כן נקוה ראשי תבות עכן (וסימנף הושע ב): "ואת עמק עכור לפתח תקוה", 'עמק עכור' רמז לעכן שמקום הריגתו נקרא 'עמק עכור', על ידו נתקן פתח תקוה, תפלת 'על כן נקוה' (ע"פ רגל ישרה מע' רות פ) עכן משקף בתפלתו רגשות נעלים והרבה מסודות הנפש, 'לתקן עולם במלכות שדי' - הוא מביע את אפסיותו של העולם הגשמי שאינו תחת מלכות ה', וזקוק לתקון עולמי 'פירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תשבע כל ברך תשבע כל לשון'.

והנה ברגע קטן של חלשת דעת וחקמדת ממון - תאוותיו השכיחו ממנו כל אותם רגשות טמירים ונעלים, ולא דווקא בשביל עשר גדול, בשביל אדירת שנוער ומעט פסף הפסיד וקפח את חייו, נעקר מן ההעפלה העליונה שזכה לה עד לגבהי שחקים של השגה, ונמצא לפות בחזקה בזרועות יצרו.

מענינות דיומסית שהשכיחו את התורה

יתרה מכן אנו מוצאים בספור חייו של התנא רבי אלעזר בן ערף. אמרו חז"ל (אבות פ"ב מ"ח): "חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, ואלו הם רבי אליעזר בן הורקנוס, ורבי הושע בן חנינה ורבי יוסי הכהן ורבי שמעון בן נתנאל ורבי אלעזר בן ערף, הוא היה מונה שבחן... רבי אלעזר בן ערף כמעין המתגבר" - מעין רוחני שופע תדיר ומימיו התברכו ללא הפוגה.

ובהקשר לגדל חכמתו, איתא במשנה כשבקש רבי יוחנן בן זכאי לשמע מהי הדרך הישרה שידיבק בה האדם, ובחן תשובות תלמידיו, סכם ואמר: "רואה אני את דברי רבי אלעזר בן ערף מדבריכם שבכלל דבריו דבריכם" רבי אלעזר כלל בתשובתו הקולעת את כל מה שנתן להאמר. והעיד אבא שאול כי רבו רבי יוחנן בן זכאי היה משתבח בו ואמר: "אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אלעזר בן הורקנוס אף עמהם ורבי אלעזר בן ערף בכף שניה הוא מכריע את כלם".

וכמו כן מצאנו בחז"ל מעשה מאלף המספר אודות קדשתו של גדול התנאים זה (חגיגה יד, ב): "מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב

ב. קצת צריך עיון, שעל פי המבאר בספרים שמביאים ענין זה, תשו עכן תפלה זו כתשובה על חטאו במעילתו בתרם. אם כן הגיע להשגה זו רק כ'בעל תשובה' לאחר החטא. ואולי מהשגתו שלאחר החטא יש ללמד שגם לפני החטא היה בעל השגה שפזו, אלא שחקמדת הממון העבירו על דעתו.

מי שהיה שקול כנגד כל חכמי ישראל, ודרש ברזי מרכבה עד כדי שרבן יוחנן בן זכאי מצא לנכון לשבח את אברהם אבינו על שזכה וצאצא זה יצא מחלציו, והנה מגיע לדרגת שכחה שכל תינוק של בית רבן לא היה טועה בו, אין זאת אלא מושום שלמש עין על מקום ופה ומים ופיה, נמשך אחר המדת התענוגות.

"פלגי מים ירדו עיני..."

כמה גדולים וטובים בעם ישראל נכשלו בתפקיד חייהם, והפסידו את כל האמה בשל כך, כמה שנצודו במצודת החמדה ותריו אחר כבוד וגדלה.

ועליהם מקונן דוד ואומר (תהלים קיט, קלו): "פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך", בוכה הייתי - אומר דוד - על אותם גדולים שבעקבות מדותיהם ותאוותיהם הרעות פשוו מן התורה, על דואג ועל אחיתפל, שעם כל גדלותם התורנית 'לא שמרו תורתך', וכלשון זו נאמר בקינות (איכה ג, מח) "פלגי מים תרד עיני על שבר בת עמי".

דוד מוריד פלגי מים בעינו האחת - על דואג ואחיתפל שלא שמרו תורת ה', ומאידך בעינו האחרת - מוריד פלגי מים על 'שבר בת עמי', לאמר באבדן אותם גדולים, הצער והמכאוב וההפסד הם בכפלים, בשל אבדן עצמם, ובשל אבדן העם והאמה כלה, שהפסידו אותם גדולים וטובים, שיכלו לשמש עבורם דמיות פאר, ולרום שם ישראל וכבוד ה' יתברך בעולם.

האוחז במדות טובות - טוב לו אף בעולם הזה

ומוסיף המגיד רבי שלמה לוינשטיין שליט"א, המשנה אומרת: "מה בין תלמידיו

על החמור, והיה מהלך בדרך, ורבי אלעזר בן ערף מחמר אחריו. אמר לו: רבי! שנה לי פרק אחד במעשה מרכבה! אמר לו: לא כך שניתי לכם: ולא במרכבה ביחיד אלא אם בן היה חכם מבין מדעתו? אמר לו: רבי, תרשני לומר לפניך דבר אחד שלפדתני. אמר לו: אמר. דרש ר' אלעזר בן ערף במעשה מרכבה, סודי הסודות, ירד רבו רבן יוחנן בן זכאי מן החמור ונתעטף וישב על האבן תחת הזית, אמר לו רבי אלעזר: רבי, מפני מה ירדת מן החמור? אמר: אפשר אתה דורש במעשה מרכבה ושכינה עמנו, ומלאכי השרת מלויים אותנו, ואני ארפב על החמור? מיד פתח רבי אלעזר ודרש, וירדה אש מן השמים וסבבה כל האילנות שבשדה. פתחו כלם ואמרו שירה וכו' נענה מלאך מן האש ואמר הן הן מעשה מרכבה, עמד ר' יוחנן בן זכאי ונשקו על ראשו ואמר: ברוך השם אלקי ישראל שנתן בן לאברהם אבינו שידע להבין ולחקר ולדרש במעשה מרכבה, יש נאה דורש ואין נאה מקנים, נאה מקנים ואין נאה דורש, אתה נאה דורש ונאה מקנים, אשריך אברהם אבינו שאלעזר בן ערף יצא מחלציק!".

ומה היה בסופו של תנא קדוש זה? מספרים לנו חז"ל הקדושים (אדר"ן י"ד) פי השיאו לבו להפרד מחבריו, אמר אלף לדיומסית, מקום יפה ומים פים ונאים, מקום של תענוגות הגוף, והם אמרו גלף ליבנה למקום שתלמידי חכמים מרבים אוהבים את התורה. אמרו רבותינו: "הוא שהלף לדיומסית למקום יפה ומים פים ונאים נתמעט שמו בתורה. הם שהלכו ליבנה למקום שתלמידי חכמים מרבים ואוהבים את התורה נתגדל שם בתורה". וחז"ל ספרו עד היכן נתמעט שמו בתורה, כשרצה לקרא 'החדש הזה לכם ראש חדשים', אמר 'החרש היה לבס', ונפלה טעות זו בפיו לפי ענינו, שנעשה לבו לב אבן וחרש מלהבין, אחרי אשר היה לבו כמעין המתגבר בהתחברו לחכמים".

ג. ומפרסם בשם מהר"ש מאוסטרופולי (עין חדושי חתם סופר שבת שם) שר של שכחה ר"ב שמו, ומפני ששלט בו שר של שכחה - נתחלפו לו אותיות התורה הנכונות באותיות ר"ב "החרש היה לבס".

של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע? תלמידיו של אברהם אבינו אוכלין בעולם הזה ונוחלין בעולם הבא...".

חוץ משכרם הטוב של תלמידי אברהם אבינו בעולם הבא - עוד מדגיש התנא שהם 'אוכלים בעולם הזה'. ועבדה זו - אין הגיוני ממנה, כאשר אדם נוהג עם חבריו בעין טובה, מפרגן להם ושמח בהצלחתם, והיה והוא רואה איש זקוק לעזרה - מסייע לו בלב רחב ובנפש חפצה, אזי הוא אהוב ומכבד, וחבריו ישיבו לו בכפל כפלים. לעמת זאת תלמידיו של בלעם הרשע - נוחלים גיהנם כבר בעולם הזה. כאשר רואים את חברם מצליח, הקנאה אוכלת אותם, הם מסתובבים כל ימיהם שפופים ומרירים, לעולם לא יעזרו ויסייעו לדולת - שהלא מפאת רוחם הגבוהה אין הם עסוקים אלא בעצמם, והסובבים אותם - משיבים להם שנאה ורע פשנאתם, חיייהם אינם חיים.

כדי להמחיש זאת, מספרים משל חביב: איש אחד נפטר ועלה לשמים, קדם את פניו המלאך הממנה והודיע לו: יש באפשרותך לבחור האם להפגס לגיהנם או לגן עדן, במה תבחר? ויען האיש: "וכי מנין אדע לבחר, אם לא בקרתי מימי בשני האתרים הללו? אדרבה, עשה לי סיוע, וכך אדע להחליט".

הספיק המלאך לטענתו, וראשונה לקח אותו לבקור בגיהנם. כבר בהפגסו מבחין פי הגיהנם הוא אתר ממש מטפח, מדשאות, ממטרות, בנייני פאר. אולם היכן התושבים? תהה. כאלו קרא את מחשבותיו, פונה אליו המלאך: "עכשו שעת ארוחת הצהרים, כלם נמצאים בחדר האכל, נסור נא לשם", נכנסו לטרקלין גדול ומפאר, והנה הם רואים שלחנות עמוסים מפל טוב, אולם סביבם יושבים בדומיה אנשים כחוישים, הנראים מתים למחצה, כאלו לא בא אכל לפיהם זמן רב, וישאל האיש מדוע אין הם אוכלים מן המעדנים? אולם מיד הבין את התשובה...

כל אחד מהיושבים אחז במזלג שארכו כמטר וחצי, מן הנמנע היה להכניס את האכל לפה. "לא מוצא המקום חן בעיני" - אמר האיש - "אנא קח אותי לגן עדן".

מגיעים הם לגן עדן והנה אותה התמונה... גם שם חדר אכל גדול ומפאר, וגם יושבי גן עדן אוחזים בידיהם מזלגות ארכים בדיוק כמו תושבי גיהנם, אכן בשונה מהאחרונים - נראו תושבי גן עדן מדשני ענג ומאשרים. "כיצד יתכן הדבר?" תהה האיש, "הלא אף הם אוחזים במזלגות שאי אפשר להכניסם לפה", אולם מיד ראה בעיניו פי פתרון פשוט מצאו תושבי גן עדן לבעיה זו... הם האכילו האחד את השני.

תושבי גיהנם רשעים ואנוכיים, כל הזמן עסוקים היו בעצמם, לכן מעולם לא עלתה בדעתם להאכיל זה את זה, וכך בוססו בבעיה של עצמם ללא מציאת פתרון. לעמתם תושבי גן עדן שצדיקים ואנשי חסד הם, כל ימיהם עיניהם ולבם על הזולת - פתרו את הבעיה בצורה פשוטה ביותר, בדרך של שתוף פעולה הדדי.

לשמח בשמחתם של אחרים

רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, ראש ישיבת חברון, פעם יצא לרחוב כאלו מחפש משהו. "מה אתה מחפש?" שאלו אותו. ענה ראש הישיבה: "אנשי עולם הזה אני מחפש", תמהו מקרביו: "וכי חסרים אנשי עולם הזה? כמעט כל תושבי העיר אנשי עולם הזה" יקראו. ויען הרב: "הלא אמרו חז"ל 'הקנאה, התאוה והפבוד מוציאים את האדם מן העולם', לכן אני מחפש אנשי עולם הזה קרי מי שאין בקרבו את ג' המדות המגנות הללו, רק הוא ראוי להקרא 'איש עולם הזה', אין הוא עובר חולף...".

ובקונטרס 'מזקנים אתבונן' מספר שאחד מראשי הישיבות נכנס לגאון רבי אהרן לייב

שטיינמן שליט"א, ובקש ממנו עצה להצליח בשליחותו לחו"ל לאסוף כספים לטובת הישיבה: "אתן לך עצה טובה" - ענהו הרב, "אם תשמח בהצלחת השלוחים האחרים שנמצאים איתך שם, ולא תהיה עיניך צרה בהם - מבטח אתה שתצליח".

ומספרים על הגאון הצדיק רבי אברהם נח פלאי וצ"ל, מתלמידיו המבוקשים של הסבא מסלבודקא, ומנהל רוחני בישיבת חברון, שהיה סובל קשות ובעל יסורים נוראים מפאת מחלת ה'אסטמה' (קצרת), עד כדי שהרופאים רצו להתיר לו לעשן סיגריות מיוחדות נגד המחלה ואפילו בשבת. פעמים שהיתה תוקפת אותו המחלה באמצע השעור, והיה מכרח לצאת החוצה לשאף אויר. פעם אחת תקפה אותו המחלה באמצע השעור, הוא החל להשתנק, ומיד יצא. רק הוא יוצא והנה חוזר מיד, כאלו יצא מן ההתקף בן רגע. לפליאת התלמידים השיב רבי אברהם נח: יצאתי החוצה וראיתי שהשכן שלי סוף סוף התחיל לבנות, הייתי כל כך בשמחה עד שנעלם ההתקף בלא היתה..."

פיוס אנשים יוצאים החוצה, רק רואים את השכן בונה - ישר חוטפים התקף אסטמה... אבל אדם שיש לו עין טובה, ישמח בשמחת הזולת, ולא תהיה עינו צרה בו.

מלחמה בגאווה - כל חייו עלי אדמות

אין נכון לחשב שאדם שזכה לתורה, באפן אוטומטי גם כן זוכה למדות טובות, על מדות טובות צריך לעמל. תלמיד חכם תחפץ לקנות מדת 'רוח נמוכה' - ענוה ושפלות רוח, מכרח לשגן לעצמו כמה שפל הוא, ולהתרחק מן הגאווה וההתפארות עד הקצה האחרון.

ומצאנו ראינו בגדולי ישראל האמתיים, אשר עמלו כל ימיהם לקנות מדת הענוה, ואכן זכו שממש כערך גדלותם בתורה, כך היתה גדלותם בענוה.

מספרים שפושנפטר המקבל רבי יעקב עדס וצ"ל, התקיים מעמד ההספד ברב עם ובהשתתפות תלמידי חכמים גדולים מכל שדרות הצבור בירושלים. בין אלו שהתבקשו להספיד היה ידידו ורעו הגאון רבי עזרא עטיה וצ"ל, ראש ישיבת 'פורת יוסף'.

רבי עזרא חנה כמו עיניו מספר פעמים שהיה הנפטר הדגול בעל 'רוח הקדש', אלא שרבי יעקב צוה עליו שלא לספר זאת לאיש. ממילא התלבטות קשה היתה לו: 'אוי לי אם אמר' - ואעבר על רצונו של המנוח, מאיך 'אוי לי אם לא אמר' - שהלא ראוי שהעם ידע כמה גדול וצדיק היה הנפטר.

המקרים לו באותו מעמד, ראו כיצד תוך כדי שהוא מתלבט, עוצם רבי עזרא את עיניו לכמה רגעים, ושמעוהו שואל: "רבי יעקב איפה אתה?", לאחר כמה רגעים פקח את עיניו וספר שזה עתה שמע את קולו של ידידו ורעו רבי יעקב, האומר לו בערבית 'תגיד'. כל עוד היה רבי יעקב בחיים בעולם הזה, אסר עליו לספר זאת שמא יבוא לידי גאווה, אולם עתה כבר נסתימה המלחמה, ושוב אין מניעה מלספר ולהרבות כבוד שמם על ידי זה.

כח השתיקה של רבי נסים...

ומספר המגיד רבי שלמה לוינשטיין שליט"א. פעם הייתי בבית דינו של הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א, ולפני הרב התנהלה איזה הליך גרושין, שהיו הנסבות מצדקות להנתן גט, אך האשה - שהיתה בת למשפחה חשובה ומכבדת - סרבה לקבל את הגט. מן החדר בקעו קולות צורמים של צעקות וקטטה, עד כדי שהיה נתן לשמע כיצד מדברים באי כחה של האשה בצורה מבזה ומזולזלת כלפי הגאון רבי נסים קרליץ, ומרימים עליו את הקול כאלו היה תגר מן השוק.

שמע זאת הרב לוינשטיין, קרא לבנו וצוה עליו לפנות לגאון רבי יהודה סילמן שליט"א,

בְּחֶשְׁבוֹ לְעֲצוּמוֹ אוֹלֵי רְאוּי שֶׁהָרַב סִילְמָן יִכְנָס לְחֶדֶר וַיַּעֲמִיד אוֹתָם עַל מְקוֹמָם. אוֹלָם הָרַב קָרְלִיץ מָחָה עַל כֶּף וַעֲכַב אוֹתוֹ מִלְּלַכְתָּ. וְהִנֵּה כַּעֲבוּר זְמַן מָה הִתְחַדְּשׁוּ הַצְּעָקוֹת, וַיְכַבֵּר הָיָה הַמַּצָּב בְּלִתֵּי נִסְבָּל, מִמֶּשׁ פְּגִיעָה בְּכַבוֹד הַתּוֹרָה. "לְכָל דְּבַר יֵשׁ גְּבוּל, אֵי אֶפְשֶׁר לְהַמְשִׁיךְ כֶּף" חָשַׁב הָרַב לוֹינְשְׁטֵין, וְשׁוֹב שָׁלַח לְקָרָא לְרַב סִילְמָן.

כְּשֶׁהִבִּין הָרַב סִילְמָן בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, הִחְלִיט שֶׁלֹּא לְהִתְעַרֵּב, וְכֵךְ אָמַר: "כִּידוּעַ מִצְוָה גְּדוּלָה הִיא לְהִתִּיר עֲגוּנָה, וְכִשֶׁם שׁוֹזוּ מִצְוָה, כֶּף לְאַחַר 'חֶרֶם דְּרַבְנּוֹ גְּרָשׁוּם' שֶׁאִין מְגַרְשִׁים אִשָּׁה בְּעַל כְּרִחָה, כֹּאֲשֶׁר הַמַּצָּב מַחִיב גְּרוּשִׁין, מִצְוָה לְהִתִּיר אֶף עֲגוּן מִכַּבְּלֵי עֲגִינוּתוֹ, וְלַעֲשׂוֹת הַכֹּל עַל מְנַת לְשַׁכְנַע אֶת הָאִשָּׁה לְקַבֵּל אֶת הַגֵּט. בִּידָה שֶׁל הָאִשָּׁה לְעַכֵּב אֶת הַגֵּט אֶפְלוּ מִסְפַּר שָׁנִים, וַיֵּשׁ לְהַתְנַהֵל בְּחֻכְמָה וּבִתְבוּנָה עַל מְנַת לְקַבֵּל אֶת הַסְּכָמָתָה וְלֹאֲפֶשֶׁר לְבַעַל לְהַנְשֵׂא שְׁנִית".

"מִמִּילָא" - הִטְעִים הָרַב סִילְמָן - "אִם אֲכַנְס וְאֶעֱמִידָם עַל מְקוֹמָם, אוֹלֵי אֲצִיל אֶת כְּבוֹדוֹ שֶׁל רַבֵּי נְסִים, אֲכַל גֵּט לֹא יִהְיֶה. אוֹלָם הַשְׁתִּיקָה וְהַהֲבִלְגָה שֶׁל רַבֵּי נְסִים - הִיא זוֹ שֶׁתְּבִיא אֶת הַגֵּט...".

וְאֲכֵן לֹא עָבַר זְמַן רַב, וַצַּד הָאִשָּׁה שְׁבִתְחֻלָּה בְּקֶשׁ מֵאוֹת אֲלִפֵי דוֹלָרִים עֲבוּר הַהִסְכָּמָה לְקַבֵּל אֶת הַגֵּט, הִתְקַפַּל לְחִלוּטִין מְכֹל דְּרִישׁוֹתָיו, וַיְהִי הַדְּבָר לְפֶלֶא...

כְּשֶׁהִגִּיעַ הָרַב לוֹינְשְׁטֵין לְפָנֵי הַגָּאוֹן רַבֵּי אֶהֱרֹן לֵיב שְׁטֵינְמָן שְׁלִיט"א וְהִבִּיעַ אֶת הַתְּפַעְלוּתוֹ מִהָעֲנָוָה שֶׁל הָרַב קָרְלִיץ, כִּי צָד חֶרְפוּהוֹ וּבְזוּ אוֹתוֹ וְהוּא שֶׁתֵּק וְלֹא עֲנָה דְּבָר. הִגִּיב הָרַב שְׁטֵינְמָן: "אֲתָה יוֹדֵעַ מִי זֶה רַבֵּי נְסִים? עֲשׂוֹת שָׁנִים הוּא עוֹבֵד עַל עֲצוּמוֹ...".

הַכְּבוֹד גָּרַם לִי לְהִרְגִישׁ מְבֻזָּה...

וְאֶף הָרַב שְׁטֵינְמָן שְׁלִיט"א, יוֹדֵעַ וּמְפָרְסֵם בְּגִדְל בְּרִיחָתוֹ וְשִׁנְאוֹתוֹ לְכְבוֹד, וְעַבְדוֹת רַבּוֹת מְסַפְרוֹת עַל כֶּף:

פַּעַם אַחַת, בְּקֶשׁ נְדִיב גְּדוֹל לְתָרֵם לְקָרָן הַבְּנֵינִי שֶׁל יְשִׁיבַת 'אַרְחוֹת תּוֹרָה' שֶׁבְּרַאשׁוֹתוֹ, סְכוּם עֲצוּם שֶׁל שְׁלֵשָׁה מִילִיוֹן דוֹלָר, אוֹלָם כָּל זֶה בְּתַנְאֵי שִׁוְאִיל רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה לְבַקֵּר בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית. כְּשֶׁאֲמָרוּ זֹאת לְרַב שְׁטֵינְמָן סָרַב בְּכָל תַּקְפָּה, בְּאֲמָרוֹ: "כֹּאֲשֶׁר הִגַּעְתִּי פַּעַם קוֹדֶמֶת לְאַרְצוֹת הַבְּרִית, אִיזוֹ הַרְגָּשָׁת בְּזִיוֹן הָיְתָה לִי שָׁם... כָּל הַכְּבוֹד הָעֲצוּם שֶׁעָשׂוּ לִי, הַרְגָּשְׁתִּי כָּל כֶּף מְבֻזָּה... אֵינֶנִּי יָכוֹל לְשֹׂאת זֹאת שְׁנִית".

וְהַתְּבַטָּא פַּעַם רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה: "אִיזָה נִס שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא צָוָה עָלַי הָאָדָם לְהִיּוֹת עָנּוּ, תִּאֲרוּ לְעֲצֻמְכֶם שֶׁהִיָּה צוּרֵי הַפּוֹף, שִׁיְהִיָּה הָאָדָם בְּעַל גְּאוּנָה, הִיִּיתִי שׁוֹבֵר אֶת הָרֹאשׁ עַל מָה יֵשׁ בִּי לְהַתְּנָאוֹת? לֹא הִיִּיתִי מוֹצֵא דְּבָר. לְהִיּוֹת עָנּוּ - זֶה דְּבָר קָל, הֲלֹא כָּלֵנוּ מְלֵאִים חֶסְרוֹנוֹת כְּרַמוֹן, אֲכַל לְהִיּוֹת בְּעַל גְּאוּנָה, אֵיךְ אֶפְשֶׁר...?".

וּמְסַפְרִים שֶׁפַּעַם הִגִּיעַ אָדָם נִכְבָּד אֶל מְרַן הַסְּטִיפְלָר זַצ"ל וּבְקֶשׁ מִמֶּנּוּ עֲצָה כִּי צָד לְהַנְצִיל מִמַּדַּת הַגְּאוּנָה. שָׁאַל אוֹתוֹ הַסְּטִיפְלָר: "מִסְכַּת פְּלוֹנִית לְמַדָּת? אָמַר לִי בְּבִקְשָׁה אֶת הַשְּׁקָלָא וְטָרִיא שֶׁל סְגִיָּא פְּלוֹנִית", הִלָּה הַחֵל לְהַתְּבַלְבֵּל... אוֹ אֲזַ אָמַר לוֹ הַסְּטִיפְלָר: "אִם אֵינְךָ יוֹדֵעַ עַל בְּרִיָּה אֶת מִסְכַּת פְּלוֹנִית וְאֶת מִסְכַּת אֶלְמוֹנִית, עַל מָה שִׁיךְ בְּכָלֵל שֶׁתְּתַנְּאוּ?"

זְהִירוֹת וְנִקְיוֹת בְּעֵינַי מִמוֹן

כְּאֲמוּר לְעִיל, מִחֻמַּת הַמִּמוֹן שֶׁל בְּלַעַם הַרְשָׁע, אֲשֶׁר הִבִּיעַ אֶת מִשְׁאַלְתּוֹ לִמְלֵא בֵּיתוֹ כְּסָף וְזָהָב, לְמַדְנּוֹ עַל נִפְשׁוֹ הַרְחֻבָּה, וּרְדִיפְתּוֹ אַחַר תְּאוֹת הַמִּמוֹן. וְאֶף זֹאת הוֹרוּנוּ חַז"ל כִּי אֶחָד מִמַּאֲפִינֵי תַלְמִידֵי אַבְרָהָם אֲבִינוּ, לְהִיּוֹת בְּעַלֵי נִפְשׁ שְׁפָלָה, אֵינָם נוֹהִים אַחַר הַתְּאוּנָה וְהַחֻמָּנוּת.

וְאֶף זֹאת מְצִינוּ בְּגִדְלֵי יִשְׂרָאֵל הָאֲמִתִּיִּים, שֶׁנִּקְיוֹת פְּסִיחָם וְזִהְיוּתָם בְּנוֹשְׂאֵי מִמוֹן, הָיוּ לְמוֹפֵת בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל.

האדמו"ר הקדוש בעל 'ניחי יוסף' מפאפא זכר צדיק לברכה, התישב לאחר השואה הנוראה בעירה ויליאמסבורג שבארצות הברית, שם הקים מגדלור של תורה ויראה, אשר הנה המשוך ישיר לתסידות המפארת בהונגריה, שפלתה באש הכבשנים.

האדמו"ר הבין שדבר ראשון, יש צורך דחוף להקים במקום תלמוד תורה חסידי שיתנהל על טהרת הקדש. לצורך ממון הפרויקט הכרוז על 'דינר' גדול, בו ישתתפו נדיבי עם, תנאי הסף לקבלת 'הזמנת כבוד', הנה שהתרומה לא תפחת מאלף דולר.

ביום המיעד, נתקבצו כל הנדיבים באולם רחב ידים, ותוף כדי הפנס, הנה האדמו"ר מקריא את שמותיהם, וכל אחד נקב בסכום תרומתו, האחד אלף דולר, השני אלפים דולר, וכן הלאה.

תוף כדי ההקראה, הגיע האדמו"ר לשמו של אחד הנדיבים, שהיה ידוע כחסיד מבהק רודף צדקה וחסד, ולפליאת כלם הכריז הלה את סכום תרומתו: מאתיים דולר בלבד. האדמו"ר התפלא למשמע סכום התרומה שלא הגיע אפלו לסף המינימום, ובזמן הסעודה קרא לנגיד אליו ושאלו לפשר הדבר. השיב הנגיד: "כידוע לכבודו, לא זכיתי להתברך בכך זכר, רק בנות נולדו לי, אם כן, למה שאתרם להקמת תלמוד תורה, ואני אינני שוף בזה כל עקר..."

אמר לו האדמו"ר: "נו... אם תתרם אולי תזכה על ידי זה לבן?", הגביר שהבין פי הזדמנות פז נקרתה לפניו, השיב: "האם האדמו"ר מוכן להבטיח לי שאזכה לבן זכר?", "אינני יכול להבטיח" - השיב האדמו"ר - "אבל בודאי זכות המצוה ונחת הרוח שתהיה להקדוש ברוך הוא ממנה, מסגלים לך שתזכה בכך, ואף אני אתפלל ואתחנן עבורך". מיד קפץ הגביר והתחייב לתת באפן מידי עשרת אלפים דולר, ועוד באותו ערב נסע לביתו,

ושב לפני האדמו"ר כשבדו כל הסכום בזמן. ואכן ברפת הצדיק לא שבה ריקם, וכעבור תשעה חדשים זכה לחבק בן זכר.

אחיו של אותו חסיד, היה עשיר גדול, ואף הוא לא זכה לחבק בן זכר. כאשר שמע כי אחיו תרם עבור מוסדות התורה של האדמו"ר מפאפא וזכה לבן, נסע אל האדמו"ר ואמר לו: "מוכן אני לתרם כל סכום שידרש, ובלבד שתתפלל עלי שאזכה לבן זכר". אולם האדמו"ר סרב לקבל את הפסג: "וכי קבלן אני? באותו הזמן שהקמנו את התלמוד תורה הנה צריך בתרומות ממון, וכא אחיד והשלים אותו צריך, על פן התברך. עכשו איני צריך יותר לכסף".

אולם העשיר לא אמר נואש, יצא מן החדר ופנה לגבאים: "כאשר תשמעו את האדמו"ר אומר שהוא זקוק לכסף למטרה כלשהי, אל תהססו, תתקשרו אלי אפלו באישון לילה, ואני אבוא לתת את התרומה". ואכן ההזדמנות לא אחרה לבוא, עברו כמה חדשים, ונשמע מפי האדמו"ר כי עז חפצו להקים קרנה תורנית לאברכי החסידות, אולם זקוק הוא לממון רב, ונגידי החסידות כבר הרימו לאחרונה את תרומתם עבור התלמוד תורה, על פן פפי הנראה מכרח הענין להדחות.

רק שמעו הגבאים את הדברים, יצרו קשר עם הנגיד, הלה הגיע תכף ומיד לפני האדמו"ר, הוציא מכיסו את פנקס ההמחאות, חתם את שמו בתחתית אחת ההמחאות, והגיש לפני האדמו"ר: "מורי ורבי, יכול אפה לרשם כל סכום עד שבע ספרות (!) ובלבד שתברכני בכך זכר". לקח האדמו"ר את ההמחאה, ורשם מאה שמונים דולר. הגיב הנגיד בתמהון: הלא נתתי רשות לרבי לרשם סכום של עד שבע ספרות". ענהו האדמו"ר: "הלא 180 דולר עולה בגימטריא עשר פעמים חי, ואפה מבקש לחבק בן זכר, אזי אני מקרף אותך שזכות המצוה תעמד לך ויתמלא מבקשך".

אולם החסיד הוציא שנית מכיסו את פנקס ההמחאות, רשם סכום עצום של 10 מיליון דולר והגיש לאדמו"ר.

עברו מספר חודשים, והעשיר לא זכה להפקד. הוא שב לאדמו"ר ושאל אותו מדוע לא התקימה הבטחתו: "לא הבטחתי" - הסתייג האדמו"ר - "אמרתי שאני אתפלל עבורך, ואכן כך אני עושה".

לאחר תקופה, הגיעה השמועה המרה על פטירת האדמו"ר מפאפא זיע"א, אותו עשיר כבר אבד תקווה מהתגשמות הברכה, אולם לפליאתו - לאחר תשעה חודשים מן הפטירה נולד לו בן זכר. ראו בלם בחוש כיצד נתקיים בענינו 'גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם', האדמו"ר לא נשאר חיב, ומה שלא היה לאל ידו לפעל מלמטה, הצליח לפעל מלמעלה.

אולם עוד יותר מפליאה הייתה העבדה, שפאשר בן האדמו"ר פתח את מגרות השלחן של אביו המנוח, מצא שם מעטפה שבתוכה הייתה מקפלת ההמחאה על סף עשרה מיליון דולר של אותו חסיד, ועליה נרשם: אבקש בכל לשון של בקשה שלא לפדות המחאה זו, ללא שגשמע כי נפקד התורם בבו זכר...".

כמה זהירות במקומו נתן ללמד מספור זה...

מטרתו של גס פי האתון

בהמשך הפרשה מספר, שבלעם הלך יחד עם שרי בלק, ותוף כדי הלוכם, נעמד מלאך ה' וחרבו שלופה בידו אל מול האתון שרכב בלעם עליה, האתון עצרה ולא המשיכה בדרך. בראות בלעם את אתונו נעצרת, החל להכות אותה במקל, ואז נעשה גס ופלא גדול: ה' פתח את פי האתון והייתה מדברת אל בלעם ממש כדבר איש אל רעהו (במדבר כב, כח-ל): "מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים... הלווא אנכי אתנך אשר רכבת עלי

מעורך עד היום הזה ההסכן הספנתי לעשות לך כה?".

חז"ל הקדושים הגדילו בערכו של גס פי האתון, ומנו אותו בתור אחד מעשרה דברים היוצאים מגדר הטבע שנבראו בערב שבת בין השמשות, יחד עם 'פי הארץ' שבלעה את קרח ועדתו, מטה האלקים של משה רבנו, ולוחות הברית.

ולכאורה צריך להבין, מה הטעם שעשה הקדוש ברוך הוא גס גדול לשנות סדרי בראשית בפני רשע זה?

כתב 'הספורנו': "נתן בה כח לדבר בענין ה' שפתי תפתח, וכל זה היה כדי שיתעורר בלעם לשוב בתשובה בזכרו פי מה מענה לשון".

ה'כלי יקר' כתב, שרצה הקדוש ברוך הוא להראות לו כי דומה הוא לחמור שאין מטבעו לדבר, ולכבודן של ישראל פתח ה' את פיו - כך בלעם רק לפי שעה פתח ה' את פיו בנבואה, וכל זאת לכבודן של ישראל, כדי שלא יאמרו האמות אלו היו לנו נביאים היינו חוזרים למוטב, אבל מצד עצמו אינו טוב הוא מחמור, ואין הוא ראוי לשום השגה.

ובספר 'מליץ ישר' כתב, שבלעם התגאה במה שיש לו נבואה, הראה לו הקדוש ברוך הוא כי אף אם החמור מדבר כבני אדם - ודאי שהוא נשאר חמור, ואין משתנה דרגתו כלום, כך מה שזכית לנבואה - היה מפני שבקש הקדוש ברוך הוא נביא מאמות העולם כדי לסתם פתחון פה שלהם, ואין הדבר מעלה אותך בדרגה, רשע ושפל היית, וכך אף נשארתי.

ובספר 'פרדס יוסף' אומר בדרך צחות: הראה בזה הקדוש ברוך הוא לשרי בלק, שלא בהכרח ישיגו את מטרתם להזיק לישראל במה שבלעם יפתח פיו לקלל אותם, שהרי

גם החמור יכול לפתח פיו, ובוודאי לא מועיל ולא מזיק בדבורו...

מי שאינו 'בר דעת' - גם נס גלוי לא יעוררו

וראה זה פלא, לא רק שלא התפעל בלעם מהנס הגדול ולא למד ממנו שום מוסר השכל - אלא עומד הוא ומתנפח עם אתונו כאלו לא קרא דבר, ועולם כמנהגו נוהג...

וזה לשון 'רבנו בחיי': "היה ראוי בלעם שיחמה בפלא הגדול הזה של דבור האתון, ושירעיש מן הנס המחדש והמבהיל את כל ההולכים עמו בדרך, והיה לו לחשב ולהתבונן כי מאת ה' היתה זאת לסכל עצתו ולהשיב חכמתו אחור. אבל מתוך אכזריותו ורע טבעו, ומרב חפצו ללקח - לקח הענין בדרך תמות, לכך השיב לה כאדם שמדבר עם חברו".

ומכאן תשובה לאותם אנשים האומרים: אם היינו רואים בעינינו נסים גלויים, דברים מעל דרך הטבע, היינו שבים בתשובה ומקיימים מצוות, אבל כל עוד שעולם כמנהגו נוהג - אף אנחנו כמנהגנו נוהג. מפרשה זו למדנו תשובה לדבריהם, ללא עבודת המדות - לא יועילו לאדם הנסים הגדולים ביותר. הנה בלעם הרשע ראה בעיניו נס ופלא, ונשאר אותו בלעם הרשע, לא השתנה אצלו דבר.

וביתר שאת למדים אנו רעיון זה, מהנאמר (במדבר כד, כה): "ויקם בלעם וילך וישב למקמו וגם בלק הלוך לדרכו", מלמדת אותנו התורה, אף שראה בלעם נס האתון, ובלק ראה פי אי אפשר לעבר את פי ה', והדבור הוא ביד ה', בכל זאת לא נתעוררו כלום, אלא וילך וישב למקמו - לאותה מדה בה היה קדם, וגם בלק הלוך לדרכו - הקודמת...

אמר מרן הרב שף זצ"ל: לעתים עומדים אנו ומתפללים היאך אנשים רואים יד ה' בבריאה, השגחה פרטית והנהגת שכל וענש, ובכל זאת אין הדבר משפיע עליהם כמלא נימה.

לישב קשיא זו, ספר כי פעם שאלו את ר' ישראל מסלנט תמימה עצומה: לפי המבאר בתו"ל, העצה הטובה ביותר להתעוררות ולשבירת היצר היא 'זכיר לו יום המיתה' (ברכות ה, א) אם בן אנשים העוסקים בקבורת מתים היו צריכים להיות זכרים וחרדים מפני החטא, כי בכל יום ויום מקיימים בעצמם באפן חי ומוחשי את 'זכיר לו יום המיתה', והיאך מצינו שלא כל האנשים העוסקים בכך מצויים בדרגת יראת שמים גבוהה?

השיב ר' ישראל: מדוע אין אנו שואלים על הסוסים המוליכים את הארון לבית הקברות? אלא מבינים אנו כי מכיון שהם סוסים ולא בני אדם, לא תועיל להם יראת יום המיתה מאומה, וצריך להיות 'בר דעת' כדי להסיק את ההתעוררות המתבקשת. ואם אדם חי בלא מחשבה והתבוננות - הרי הוא כסוס הרואה יום המיתה, שלא תועיל לו יראת העינים כל עוד לא קיים בעצמו 'יהי יתן אל לבו'.

מעשה הממחיש את הענין ספר אברך אחד: פעם נסעתי במונית בעיר ירושלים, נהג המונית, שלא היה שומר תורה ומצוות, הבחין כמובן שלפניו אברך חרדי, פנה אלי ואמר לי: בוא ואספר לך ספור. כאשר שרתי בצבא, נשלחנו לפעילות מבצעית באזור מדבר סיני. בקר אחד אנו מתעוררים מהשנה, והנה נשמעת קריאה רמה של בלהה, אנו רצים לכוון הצעקה, ומבחינים שעל גופו של אחד מחברנו כרוך נחש ענק וארסי, שפנראה טפס עליו תוף כדי שנתו מבלי שירגיש... כלם היו מבהלים ואובדי עצות, הלא כל תזוזה קטנה ביותר יכולה לגרום לנחש להרגיש מאיים ולהכיש אותו, אימת מות היתה נסוכה על פניו של החיל....

ואז קרא אחד החילים הדתיים לחיל שעליו הנחש: אולי תאמר פרק תהלים ויושיעך ה'. ואכן החיל המבעת נענה להצעה, החיל הדתי הקריא לו פרק תהלים, כך מלה במלה, לאחר

סיום הפסוק האחרון של הפרק - אנו רואים את הנס מתרחש מול העיניים... הנחש מתחיל אט אט לזוז, וכך התקדם והתקדם עד שהשתחררה אחיזתו מחברי לגמרי, והוא פנה לעבר חולות המדבר ונעלם מן האפק...".

מספר האברך: רק סים הנהג את ספורו, ואני לא יכולתי להתאפק ושאלתי לו: "אכן נס נפלא, אבל הכיצד יתכן שלמראה הנס לא התחזקת וחוורת בתשובה? שמירת שבת, טהרת המשפחה, כשרות, הלא ראית את קדשת דבר ה' כמו עיניך?".

הרהר הנהג זמן מה וענה: "טוב... לא עלי הנה הנחש אלא על חברי, אזי הוא צריך להתחזק, מה אתה רוצה ממני..."

השגה ללא שפור המדות - מדתו של בלעם הרשע

על הפסוק הנאמר בנבואת בלעם: "תמת נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמהו", פרש האור החיים הקדוש (במדבר כג, י): "בלעם רשע שבאמות הנה, ואתונו שהיתה לו סוכנת כמאמרם ו"ל (ע"ז, ד, ב), אלא שנתאנה שבשענת מיתה ישוב ויהיה ישר כישרים שבאמות, ולפי שעמד על מזגו, והנה הוא רע בתכלית הרע ונמנע ממנו עצות ישר, לזה שאל דבר שיכול להיות, שבשענת דכדוכה של מות יהיה ישר. וכיוצא בזה ראיתי רשעים שאמרו לי בפרוש כי אם היו יודעים שיחזרו בתשובה ותכף מותו - היו עושים, אלא שיודעים שאינם יכולים לעמד בתשובה זמן ארוך, כי דבר מלך עליהם מלך זקן וכסיל רחמנא ליצלן".

ואפשר לומר שלזה הטעם זכה בלעם לתקונו, כפי שמוכח באור החיים (שם) דברי המקבלים שבלעם נתגלגל בחמורו של רבי פנחס בן יאיר, כיון שבקש ורצה למות כמו הצדיקים - הועילה לו. ובספר 'מלאכת הקדש'

למהר"מ טולדאנו הביא גרסת היפה מראה לדברי הירושלמי (נדרים פ"ג ה"ח): "עתיד בלעם הרשע (לכל הגרסאות: עשו הרשע) לעטף טליתו ולישב עם הצדיקים בגן עדן לעתיד לבוא והקדוש ברוך הוא גוררו ומוציאו משם, מה טעמא? אם תגביה פנשר ואם בין כוכבים שים קנף משם אוריךך נאם ה', ואין כוכבים אלא צדיקים, כמה דאת אמר 'ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד'". ובאר שבעבור בקשתו זו - זכה לישוב רגעים ספורים בגן עדן עם הצדיקים, עד שהוציאוהו משם].

ואמר רבי זלמן סרוצקין זצ"ל: שמעתיה מפי ה'חפץ חיים, מי שרוצה למות כיהודי - צריך לחיות כיהודי, אבל הרשע הזה רוצה לחיות כגוי ללא עמל ונגע ורוצה למות כיהודי, דבר זה אי אפשר...

בזה מתישב דבר תמוה בפרשת בלעם, הנה לכאורה דמותו של בלעם מלאה בנגודים, מחד גיסא אמרו רבותינו 'ולא קם עוד נביא בישראל כמהשה' - אבל באמות קם, ומיהו? בלעם. הרי שבלעם היה בדרגה גבוהה, מקביל למדרגת משה רבנו - ומאידך גיסא אנו מוצאים את בלעם כאדם משחת ומלא תאוות שפלות.

שוב מחד גיסא - אומר בלעם (במדבר כג, ט) 'כי מראש צרים אראנו, ופרש רש"י שהתפעל משרשם של ישראל, מאבותיהם אברהם, יצחק ויעקב. וכן במה שאמר 'הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא' ופרש רש"י שבלעם התפעל מחיי היום יום של העם היהודי: "כשהן עומדים משנתם שחרית, הן מתגברין כלביא וכארי לחטף את המצוות, ללבש טלית לקרא את שמע ולהניח תפלין", כאלו פסופין לקדשה, אולם מאידך גיסא, מה היתה הנהגתו? עין רעה, רוח גבוהה ונפש רחבה, כאמרו "אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב", מפרש רש"י למדנו שנפשו רחבה ומחמד ממון אחרים.

אֵלָא מְבַאָר הַמְשַׁגֵּיחַ רַבֵּי יְהוּדָה לִיִּיב חֶסֶמֶן
בְּסַפְרוֹ 'אֹר יְהִל': כְּדֵי שְׁאָדָם יִגִיעַ לְהַשְׁגִים
- עָלָיו לְעַבֵד עַל מַדּוּתָיו. אָמְרוּ חַז"ל (בְּרִכּוֹת
נד, א) 'וְאֶהְבֶתָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְךָ' -
מֵהוּ בְּכָל לִבְבְךָ? בְּשֵׁנֵי יִצְרִיךָ, בְּיִצְרֵךָ טוֹב
וּבְיִצְרֵךָ רַע. דְּהֵינּוּ שְׁבָרָא ה' בְּאָדָם תְּכוֹנוֹת
שְׁלִילוֹת וּמַדּוּת רְעוֹת כְּגוֹן עֲצָלוּת וְעַקְשׁוּת
וְרִגְזָנוּת וְכוּ', וְהָאָדָם נִדְרָשׁ לְעַבֵד אֶת ה'
'בְּיִצְרֵךָ רַע', לְתַקֵן אֶת עֲצָמוֹ וּלְהַגִיעַ לְשְׁלָמוֹת
רוּחָנִית. וְזֶהוּ עֵקֶר תְּפִקִידוֹ שֶׁל הָאָדָם לְכַף
אֶת יִצְרוֹ הָרַע, כְּדַבְרֵי הַרְמַח"ל ב'מְסֵלַת יִשְׂרָאֵל'
(פ"א) "נִמְצְאוּ לְמַדִים, כִּי עֵקֶר מְצִיאוֹת הָאָדָם
בְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא רַק לְקִים מְצוּוֹת וְלְעַבֵד
וְלְעַמֵד בְּנִסְיוֹן".

בְּלָעָם הַרְשַׁע הַתְּפַעַל מְעַבְדֵת ה' שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, מֵהַקִימָה בְּבִקְרָה, מֵהַרִיצָה לְעַבְדֵת
הַקְדָשׁ, מִחֻטִיפַת הַמְצוּוֹת - אוֹלָם לֹא הָיָה
מוֹכֵן לְהַשְׁקִיעַ עֲבוּר כֶּף אֶת הַהִתְגַבְרוּת עַל
הַמַּדּוּת, עֲבוּדוֹת אֵלוֹ שֶׁהַזְכִיר כְּרוּכוֹת
בְּהַתְגַבְרוּת עֲצוּמָה עַל יִצְרֵ הָרַע, אֵלוֹ הֵם
פְרוֹת הַעֲבוּדָה הַעֲצָמִית שֶׁל הָאָדָם לְהַתְגַבְרוּת
עַל יִצְרוֹ הָרַע, לְקִימָה זְרִיזָה בְּשַׁעַת הַבִקְרָה
הַמְקַדְמֵת לְעַבְדֵת הַבוֹרָא, לְעַבְדֵת ה' בְּשַׁעַת
הַעֲצִיפוֹת.

וְזֶהוּ פֶשֶׁר הַנְּגוּדִים בְּאִישִׁיוֹתוֹ שֶׁל בְּלָעָם.
מֵחַד שְׂאֵף לְקַדְשָׁה וְלְעַבְדֵת ה', אוֹלָם מֵאִידִךָ
- לֹא הָיָה מוֹכֵן לְעַבֵד עַל מַדּוּתָיו וְלְהַתְגַבֵר
עַל יִצְרוֹ הָרַע.

עַבְדֵת ה' לֹא שְׁפוּר הַמַּדּוּת - מֵתְלַמִידֵיו
שֶׁל בְּלָעָם הַרְשַׁע.

מַדּוּתֵיהֶם הַמְשַׁחֲתוֹת שֶׁל חֲכָמֵי הַגּוֹיִים
חֲכָמֵי אַמּוֹת הָעוֹלָם, גַּם אִם הָיוּ נְבוֹנִים
וְאִנְשֵׁי רוּחַ, בְּתַחוּם הַמַּדּוּת - נִהְגוּ כְּשִׁפְלִים
שְׁבָאֲנָשִׁים. וּמִפְרָסָם שֶׁפַעַם תְּפָסוּ תְלַמִידֵיו שֶׁל
אָרִיסְטוֹ אֶת רַבָּם זוֹלָל בְּרַעֲבִתְנוֹת וּבְגִסוֹת רוּחַ
שְׂאִין כְּדַגְמָתָהּ, וְתַמְהוּ עַל כֶּף שְׁחָכָם גְּדוֹל
כְּמוֹהוּ הַמְשִׁיף לְמוֹסְרִיּוֹת וּלְנִימוֹס נוֹהֵג כֶּף,

עֲנָה לָהֶם: "כְּשִׁאֲרִיסְטוֹ אוֹכֵל - הוּא אֵינְנוּ
אָרִיסְטוֹ, וְכִי פִיתְגוֹרְס הַמְתַמְטִיקָאֵי הַגְּדוֹל
שִׁיִסֵד יְסוּדוֹת גְּדוֹלִים בְּחֻכְמַת הַהִנְדָסָה צְרִיף
לְהִיּוֹת מְשֻׁלָשׁ?!".

וְכַתֵב רַבֵּי אֶלְיָהוּ בֶן אֲמוּזַג וְצ"ל (אם לְמַקְרָא
וּיִקְרָא דָף עב, ב): מְכַבּוֹד הַזְקָנִים אֲצֵל הַגּוֹיִים
הַקְדָמוֹנִים בְּאֶרֶץ יִוֵן, בְּהִיּוֹת זְקֵן נִכְנָס - כָּל
הַיּוֹשְׁבִים שָׁם קָמִים מִפְּנֵיו וּמְדַבְרִים אֹתוֹ.
וְאֶחָד סִפֵר שֶׁפַעַם נִכְנָס זְקֵן רַוֵק וְלֹא קָמוּ
וְלֹא זָעוּ מִמֶנּוּ. וְכִשְׁנִשְׁאָלוּ מֵה נִשְׁתַּנָּה זְקֵן זֶה
מִשְׂאָר זְקָנִים? הַשִּׁיבוּ: עַדִין לֹא הוֹלִיד מִי
שִׁיקוֹם מִפְּנֵינוּ כְּאִשֵר נִהְיָה גַם אֲנַחְנוּ זְקָנִים
כְּמוֹהוּ הַיּוֹם...

וְלִפְנֵי כְּשֵׁשִׁים שָׁנָה, פְּרָסְמָה בְּעוֹלָם תְּמוֹנָה
מִמְסַע הַלְוִיָתוֹ שֶׁל סֵר וּיְנִסְטוֹן צְרִצְרִיל רֹאשׁ
מְשֻׁלַת בְּרִיטַנְיָה, בְּהַ רוֹאִים אֶת אֶחָד הַחֲתִילִים
מִתְמוֹטֵט עַל הַקַרְקַע, וּשְׂאָר הַחֲתִילִים, שָׁהִיוּ
בְּאִמְצַע עֲמִידַת 'דוּם' כְּחֵלֶק מֵהַטְקָס - לֹא
זָוִים מִמְקוֹמָם לְעֹזֵר לוֹ, הֵם הָיוּ מוֹכְנִים לְהַפְקִיר
חַיֵי אָדָם וּבְלִבָּד שְׁלֹא לַפְגָם ב"קַדְשַׁת" הַטְקָס.

לְעַמַת זֹאת, אֲצֵל גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל - אָנוּ
מוֹצְאִים תְּמִיד אֲבִירוֹת לֵב, הַתְגַבְרוּת עַל
הַמַּדּוּת, שְׁפָלוּת וְהַבְלָגָה. הֵם הָיוּ בְּבַחֲיִנַת
'נְאֻה דוֹרֵשׁ' - וְאֵף גַּם זֹאת בְּבַחֲיִנַת 'נְאֻה
מְקִים'. כָּל מֵה שֶׁהִטִיפוּ לוֹ - הָיוּ נוֹהֲגִים כֵּן
וְאֵף יוֹתֵר מִכֵּן, כְּנִרְמָז בְּפָרְקֵי אֲבוֹת: 'הוּא
הָיָה אוֹמֵר' - קָדָם 'הוּא הָיָה' מְקִים בְּעֲצָמוֹ
אוֹתָן הַנְהַגוֹת יִשְׂרוֹת, וְרַק אַחַר כֶּף 'אוֹמֵר'
וּמְטִיף לְאַחֲרִים.

טְהַרַת הַלֵב שֶׁל גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל

מְסַפֵר עַל הַגְּאוֹן רַבֵּי אֲבִיגְדוֹר הַלְבָרְשֵׁטָאם
וְצ"ל - אֲחִיו שֶׁל בַּעַל ה'דְּבָרֵי חַיִים' מְצִאֲנוּ
- שֶׁשָׁכַת פַּעַם בְּעִירָה כְּלִשְׁהִי, וְהַתְאַרַח בְּבֵיתוֹ
שֶׁל אֶחָד מִנְכַבְדֵי הַעִירָה.

מִנְהַג הָיָה בְּיָמֵים הָהֵם, כִּי בַעַל הַבֵּית
מְגִישׁ לְאוֹרַח הַחֻשׁוֹב אֶת סִיר הַחֲמִין, וְהַאוֹרַח
מְחַלֵק לְכָל הַמְסַבִים אֶת מְנוֹתֵיהֶם. וְאֶכֶן בְּשַׁעַת

הסעודה - הגש הסיר לרבי אביגדור. טעם הרב מן התבשיל כף אחרי כף, עד שאכל את כל התבשיל בלי שנותר מאומה לבני הבית.

להזיק לו. אולם הוא ענה: "וכי לא על זה אמרו 'נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן של אש ואל ילבין פני חברו ברבים'?"

הגאון רבי יצחק מאיר מגור וצ"ל בעל 'חדושי הרי"ם', שקד במשך כעשר שנים על כתיבת חבור נפלא, בו הוא מישב את כל קשיות הש"ך בשלחן ערוך 'חשן משפט'.

כשהונח הסיר הריק על השלחן, שאל הרב האורח: אולי נותר עוד מעט חמין? באשר נענה בחיוב, בקש שיביאו לפניו את שארית החמין, וסימו עד תם.

בטרם מסר את החבור לדפוס, בא לפני רבו האדמו"ר רבי מנחם מנדל מקוצק לקבל את ברכתו, אף הקוצקאי שאל אותו: "איטשע מאיר! האם בטוח אתה בעצמך שבזמן שעסקת בחבור נפלא זה, כל פגנותיך היו לשם שמים? ולא השתרבב שום שמץ רעיון להראות את למדנותך, ואולי היה באיזהו מקום שמץ מחשבה שאתה אכן מבין יותר מהגאון הש"ך. דע לך כי הש"ך למד תמיד תורה לשמה!"

התפלאו בני הבית והנוכחים עד מאד, וקשבו כי בודאי יש לו לרב פגנות עמקות ונשגבות בענין אכילת החמין של שבת.

ר' יצחק מאיר לא הסס ולא שאל שאלות, לא התנכח ולא מצא אמתלאות, אלא יצא החוצה אסף שכבי עצים הצית מדורה וברך 'אשר קדשנו לשמע בקול חכמים', והשליך פרי עמל של עשר שנים לתוך המדורה.

כעבור זמן, התגלה פשר המעשה מפיו של הרב עצמו. כשהגש לו סיר החמין - חש כי ריחו אינו פשוטה, טעם מעט והבין כי המשרתת טעתה ובמקום לצקת שמן תבלה אותו בגנפט. הבין הרב שאם ידעו זאת בני הבית, יבישו את המשרתת. רחם הרב עליה והחליט לאכל את כל התבשיל, היה ברור לו כי מוטב שיחשבוהו לזולל וסובא, ובלבד שלא תפגע המשרתת האמללה. וזה היה סודו העמק של החמין...

נציין שלבעל 'חדושי הרי"ם' נולדו שלשה עשר בנים, שמתו כלם על פניו בחייו, ובודאי היו לו רצונות עזים להשאיר חבור בעולם, אולם הוא כפה את רצונו מחשש שמא התערב נדנוד של חסר טהרת המחשבה בכתיבת החבורה.

ומעשה דומה ארע עם המהרי"ל דיסקין וצ"ל, שפעם אחת טעתה הרבנית, ובמקום ספר - ערבבה לו מלח בכוס התה, והגישה לפניו כשפאו אורחים לבקרו. הוא לגם את התה לאטו, ולפתע התפרצה הרבנית מהמטבח: "אוי! מה עשיתי, הרי זה רעל", הרב סבל ממחלת כליות, ומלח היה יכול

ד. לכאורה לענין הלכה אין ללמד ממעשה זה, דכבר אמרו (סוטה כב, ב): אמר רב יהודה אמר רב: לעולם יעסק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. ופרש ב'נפש החיים' (פרקים, פרק ג) שאי אפשר שבחלק קטן של הלמוד לא עלתה מחשבה לשמה, ואותה מחשבה מתקנת את הכל. ולא עוד אלא הלשון 'לעולם ילמד' משמע שהיא לכתחלה, וזה סדר הלמוד, תחלה שלא לשמה, ואחר כך בא לשמה.

[ועדיו יש לדון בזה, שמא כתיבת חבור שאני, שבזה צריך מחשבה מטהרת לשם שמים באפן מיוחד ללא נדנוד נגיעה, כדברי החתם סופר המפרסמים והמבהילים (שו"ת או"ח סימן רח): "כל המחבר ספר ומתערב במחשבתו לגדל שמו, רבצה בו האלה האמורה במילי דאבות (פ"א מ"ג) נגיד שמא אבד שמא, ולא תעשה ידיו תושיה להוציא מחשבתו אל הפעל כי יבואו מבקרי מומין ויחפשו וימצאו, מלבד שהוא עובר אסור דאורייתא דברים שבעל פה אי אתה רשאי לכותבו ולא תתיר אלא משום עת לעשות לה' (כגטין ס' ע"א) ואם איננו עושה לה' הרי אסורו במקומו עומד"]

מעלת הצניעות - ככלי להשפעת השכינה

על הפסוק הנאמר בכרפת בלעם (במדבר כה, ה): "מה טבו אהליך יעקב משפנתוך ישראל" ובגמרא (ב"ב ס, א): "מה ראה? ראה שאין פתחי אהליהם מכוננין זה לזה, אמר: ראויין הללו שתשרה עליהם שכינה."

ומכאן למדנו כי השכינה שורה בישראל בעבור הצניעות, וכאשר אין צניעות - שכינה מסתלקת, שנאמר (דברים כג, טו): "ולא יראה בדך ערות דבר ושב מאחריך".

הגמרא (מעילה יז, א) מתארת את גזרות השמד של מלכות רומי: "פעם אחת גזרה המלכות גזרה שלא ישמרו את השבת, ושלא ימולו את בניהם, ושיבעלו את נדות".

שואל הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל: ברור הדבר כי בשעה שאמות העולם גזרו גזרות על ישראל, היתה להם איזו סבה וטעם לדבר. והנה על הגזרה הראשונה שלא ישמרו את השבת - אפשר להסביר מחשבתם כי לא יכלו לסבל שעם ישראל ישמרו את השבת ויתענגו במנוחת שבת קדש, וירגישו עצמם נבחרים מכל עם ולשון, כל איש מישראל ילך מצחצח כמלך במסבו בזמן שהם עסוקים במלאכתם יומם ולילה, ולכן גזרו מה שגזרו. וכן בגזרה השנייה שלא ימולו את בניהם, היתה להם מטרה גדולה, כי על ידי כך עם ישראל יתבולל ביניהם בנקל, ולא תהיה לכך כל מניעה, כי לא יהא שום הכר בין יהודי לגוי - וזה דבר ששאפו אליו מאז ומתמיד לבולל את עם ישראל ולא יזכר שם ישראל עוד חס וחלילה.

אמנם בגזרה השלישית שיבעלו נדות, לכאורה אי אפשר בשום אופן להסביר את גזרתם, הרי זהו ענין פנימי בין איש לאשתו, ומה נוגע להם? איזו טובה תצמח להם מזה?

אלא מכאן: לאחר שמלכות יון גזרו כמה גזרות על ישראל, ולמרות שהטילו ענשי מיתה על המקום אחת ממצוות ה' - לא

הצליחו לשבר את רוחו של עם ישראל, העם הלך למות בשמחה ובגאון, ולא עבר על מצוות ה'. וככל שהגזרות הלכו ונתחזקו - כן עם ישראל הלך והתחזק, איומי המנות והתליות לא הפחידוהו, והוא יצא כמנצח.

לאחר תקופה זו, באה תקופת הרומאים. עמדו וחסבו: כמה גדול כחו של עם זה, אשר כל כחות שבעולם לא יזיזו אותו מתורתו? חשבו ומצאו כי בנין זה, ששמו עם ישראל - יסודותיו חזקים ובשום אופן אי אפשר לקעקעו, כי עם ישראל בטרם שנוולד הרי הוא קדוש מרחם, האשה לפני הריונה סופרת שבעה נקיים וטובלת במקוה כשר ומהדר, דבר זה מוליד קדשה בנוולד, ילד שנוולד באופן כזה - הרי הוא מחסן מכל מיני תרבות זרה ומכל מחשבה טמאה, ולכן אי אפשר להרס בנין זה שיסודותיו חזקים ואיתנים עד למאד.

ולכן עמדו וגזרו שיבעלו נדות, כי היו בטוחים שאם לא ישמרו ישראל טהרת המשפחה - הולדות יהיו פגומים, ואזי בנקל יהיה אפשר למוטטו ולהחלישו, ולא תהיה להם תקומה חס וחלילה.

בשכר צניעות זוכים לכל הטובות

וידוע כי בשכר הצניעות - זוכה האשה לבנים צדיקים, כאשר אמרו בקמחית (יומא מז, א): "תנו רבנן: שבעה בנים היו לה לקמחית, וכלן שמשו בכהנה גדולה. אמרו לה חכמים: מה עשית שנכית לכך? - אמרה להם: מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי". וידוע בשם הגר"א לפרש (תהלים קכח, ג): "אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך בניך כשתלי זיתים סביב לשלחנך", אימתי מבטח לך שיהיו בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנך, ולא יצאו לרעות בשדות זרים חס ושלום? כאשר "אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך" - כאשר היא נוהגת בצניעות ואינה מתראה לרבים.

ההלונה מביתו. וכן אכן היה, צעיר נוסף מיהודי פינסק הלך לעולמו בטרם עת, ולפני ההלונה הכרז שהמסע יצא מבית אותו איש. בצפוי תבע הלה את הקהלה למשפט בפני השופט המקומי, שנודע בשנאתו ליהודים וליהדות. בהגיע זמן המשפט עלה אל דוכן הנתבעים המרא דאתרא הגאון רבי אלעזר משה הורוביץ זצ"ל, הוא נצב בגאון לפני השופט, וכששאלו מדוע יצאה ההלונה מביתו של התובע, השיב שפיון שהוא מתנהג בחסר צניעות - הרי שהקהלה היהודית סבורה שהוא ורק הוא אשם בכל האסונות.

פקח השופט זוג עינים תמהות: מה הקשר בין חסר צניעות ובין מיתתם של אנשים צעירים? האם יש לה דוקומנטים לדבריהם? שאל. ואז פתח לו את הגמרא הנ"ל המדברת על כך בברור, ולמרבה הפלא השופט הגוי הבין אל נכון את מה שמצטטים בפניו, וקלט את משמעות הדברים וזכה את הקהלה מכל אשמה.

ההבדל בין 'אהליך יעקב' ל'משכנתיה ישראל'

ונסים בדברים נפלאים שנאמרו מפי הגאון רבי גדליה רבינוביץ שליט"א, האדמו"ר ממזנסטרישצ'ה - רמת שלמה.

נאמר בפסוק (במדבר כד, ה) "מה טבו אהליך יעקב משכנתיה ישראל", ובמדבר (לקח טוב שם): "אהליך יעקב" אלו בתי מדרשות, "משכנתיה ישראל" אלו בתי כנסיות. ויש לדקדק בלשון הפסוק, לכאורה אהל מבטא עראיות, לעמת משכן שמבטא קביעות, אם כן מדוע נאמר 'אהל' אצל תורה, ו'משכן' אצל תפלה, ועוד יש לדקדק מפני מה אצל תורה נאמר 'יעקב' ואצל תפלה 'ישראל'.

ויבאר ששונה ההנהגה של תורה מהנהגה של תפלה, עקר ההצלחה בתורה היא שהאדם אינו עומד במקום אחד, אלא כל הזמן מכתת

וכשהגיע הפעל שם טוב הקדוש לאיסטנבול בירת טורקיה, במסגרת מסעו לארץ הקדש, התבטא: "רואה אני אברכים שיש להם נשמות קדושות של תנאים, וכל זה מפני גדל הצניעות אשר יש בטורקיה אצל הנשים". כשספרו זאת ל'סבא קדישא' רבי שלמה אליעזר אלפנדר זצ"ל, נענע בראשו ואמר: "הן הן, לא אוכל לתאר גדל צניעות הנשים אשר אני זוכר שם באיסטנבול לפני כתשעים שנה".

ומפרסמת הנהגת הצניעות אצל אשתו של סינדא 'בבא סאלי' זיע"א, שמרב צניעותה לא הפירה את צורת הרחוב. וכשרצו בנות הבית לקנות שמלות לעצמן, דרש הצדיק שייבאו תופרת לביתם שתתפר להם, כדי שלא יצטרכו לשוטט ברחובות בחפוש אחר בגדים. ופעם אחת, אחת מבנותיו יצאה מתדרה לפרוודור הבית בו שהו באותה שעה אורחים, והיא הייתה בבגד לילה ועליה חלוק. פראות הרב מראה זה - נזף בה, וראה זאת כפריצות, וגזר על עצמו התבודדות ותענית.

וידוע המעשה שהרעיד את כל הצבור, על ארבעה אברכים צעירים שנהרגו בתאונת דרכים קטלנית, בשוכם מהלונתו של הבבא סאלי זצ"ל.

מזן הרב שף זצ"ל צטט אז את דברי הגמרא (ירושלמי סוטה פ"א ה"ה), התולה את האנדרלמוסיה הבאה לעולם ההורגת טובים ורעים באי שמירה על הצניעות. וספר מעשה נורא שארע בפינסק, גם שם נפטרו אנשים צעירים בזה אחר זה, והקהלה תלתה את האסונות באחד מחבריהם שהתנהג בחסר צניעות בולט, אך כשהעלו את הרעיון לערך הפגנה ליד ביתו, נזכרו שהאיש מקרב לשלטונות, ואם ילכו נגדו בכח עלול הוא להמיט סכנה ממשית על כל הקהלה.

ועד הקהלה החליט אפוא לא להפגין בגלוי, אך אם חלילה יארע אסון נוסף תצא

רַבֵּי שְׁמֵעוֹן וְלֹא עֲלֵתָה בְיָדֶם, כְּרַבֵּי יִשְׁמַעֵאל
וְעֲלֵתָה בְיָדֶם", וּבָאָרוּ רַבּוֹתֵינוּ (ע"י חֲדוּשֵׁי הַגְּרִי"ז
הַלּוֹי עַל הַתּוֹרָה פֶּרֶשֶׁת חַיִּי שָׂרָה) שֶׁהַכּוֹנֵה בְּזֶה
שֶׁהִנְהִיגַת רַבֵּי שְׁמֵעוֹן הִיא הִנְהִיגָה לִיחִידִים
וְאֵינָה מִתְאַיְמָה לְרַבִּים^ה. מִמֵּילָא מוּכָן שֶׁאֲצֵל
'אַהֲלֵי תּוֹרָה', דִּהְיִינוּ בַּחֲנִינָה הָעֲרֵאִיוֹת שֶׁהִזְכַּרְנוּ
לְעֵיל, נִקְטָ שֵׁם 'עֶקֶב' הַמּוֹרָה עַל אִישׁ פְּרָטִי
מִיִּשְׂרָאֵל, לֵאמֹר שְׂאִין זֶה הִנְהִיגָה אֲלָא לִיחִידִים.

לְעֵמֶת זֹאת אֲצֵל תְּפִלָּה נִקְטָ שֵׁם 'יִשְׂרָאֵל',
הַמּוֹרָה עַל כָּל־לֹוֹת הָאֵמָה, הוֹאִיל וְכָל אֶחָד
וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, בְּכָל דְּרָגָה שֶׁהוּא, יְכוּל לְהִגִּיעַ
עַל יְדֵי תְּפִלָּה מִמַּעַמְקֵי הַלֵּב לְדַבְּקוֹת עִם קוֹנוֹ,
וּלְמַלּוֹי כָּל מִשְׁאֲלוֹתָיו.

יְהִי רְצוֹן שְׁנִזְכֶּה לְהִתְרַחֵק מִן הַמַּדּוֹת
הַרְעוּת, נִדְבָק וְנִתְחַזֵּק בַּמַּדּוֹת טוֹבוֹת, עֵין
טוֹבָה, עֲנוּה, צְנִיעוּת וְהִסְתַּפְּקוּת, וְכֵן נִזְכֶּה
לְהִתְחַזֵּק בַּמְרָגְלִית הַיְקָרָה - הִיא מַצּוֹת הַצְּנִיעוּת
וְהַסְתַּהֲרָה, וְעַל יְדֵי נִקְבַּל פָּנָי שְׁכִינָה וּפָנָי
הָאֲדוֹן מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

רַבֵּי גוֹלָה לְמָקוֹם תּוֹרָה, וְאֵל תֹּאמַר
שֶׁהִיא תְּבוֹא אַחֲרָיִךְ, אָדָם צָרִיךְ כָּל הַזְּמַן
לְהִתְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה, שֶׁמֶשׁ חָכֵם אֶחָד, יִלְךְ וְיִשְׁמַשׁ
לְחָכְם שְׁנֵי. וּבָאָרוּ בְּדִרְדָּר רַמְזוֹ (ש"א כ, כז) "מִדּוּעַ
לֹא בָא בֶן יִשְׂרָאֵל גַּם תְּמוֹל גַּם הַיּוֹם", מִדּוּעַ
לֹא בָא בֶן יִשְׂרָאֵל וּמִתְעַפְּכֶת הַגְּאֻלָּה? מִפְּנֵי שֶׁגַּם
תְּמוֹל גַּם הַיּוֹם דִּהְיִינוּ שְׂאִין הָאָדָם עוֹלָה
וּמִתְקַדֵּם בַּתּוֹרָה, אֲלָא אֶתְמוֹל וְהַיּוֹם - הֵינּוּ
הֵךְ אֲצֵלוֹ. לְעֵמֶת זֹאת בַּתְּפִלָּה - יֵשׁ מַעֲלָה
לְקַבִּיעוּת, שְׁלֹא יִשְׁנֶה אָדָם מְקוֹמוֹ בְּכָל יוֹם,
אֲלָא יִקְבַּע לוֹ מְקוֹם הַתִּיחַדוֹת עִם קוֹנוֹ, וְאָמְרוּ
(בְּרֻכּוֹת ו, ב): "כָּל הַקּוֹבֵעַ מְקוֹם לְתַפְּלוֹתוֹ אֱלֹהֵי
אַבְרָהָם בְּעֶזְרוֹ". וּמוּכָן מַעֲתָה מִפְּנֵי מַה נִּזְכָּר
'אַהֲלֵי תּוֹרָה, וּמִשְׁכָּן' אֲצֵל תְּפִלָּה, הוֹאִיל
וְאֲצֵל תּוֹרָה יֵשׁ לְהִתְנַהֵג בְּהִנְהִיגָה שֶׁל עֲרֵאִיוֹת,
וְאֲצֵל תְּפִלָּה בְּהִנְהִיגָה שֶׁל קַבִּיעוּת.

אוֹלָם הִנְהִיגַת הָעֲרֵאִיוֹת אֲצֵל תּוֹרָה, לְהִיּוֹת
כְּגַר בְּאַרְץ, לְהִצְטַעַר וּלְהִתְנַבֵּל עֲלֶיהָ - אֵינָה
מִתְאַיְמָה לְכָל אֶחָד, אֲלָא הִיא הִנְהִיגָה הַמִּתְאַמֶּת
לִיחִידִים, כְּמֵאֲמַר הַגְּמָרָא בְּיַחַס לְדַעְתּוֹ שֶׁל
רַבֵּי שְׁמֵעוֹן בַּר יוֹחָאֵי שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהִמָּנֵעַ
מִמְּלָאכָה וְרַק לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה: "הִרְבֵּה עָשׂוּ

ה. וּבְזֶה יֵשׁב בְּאִפְסוֹן נִפְלֵא דְבַרֵּי הַגְּמָרָא (מְדוּשָׁיו פ. ב, ב): "רַבֵּי מֵאִיר אֹמֵר: לְעוֹלָם יִלְמַד אָדָם לְבָנוּ אֲמִנוֹת נִקְיָה וְקֻלָּה...
רַבֵּי נְהוֹרָאֵי אֹמֵר: מִנִּיחַ אֲנִי כָּל אֲמִנוֹת שְׁבַעֲוֹלָם וְאֵינִי מְלַמֵּד אֶת בְּנֵי אֲלָא תּוֹרָה", וְיָדוּעַ שֶׁרַבֵּי נְהוֹרָאֵי הוּא רַבֵּי
מֵאִיר, וְאֵם כֵּן נִמְצָא לְכַאוֹרָה סוֹתֵר רַבֵּי מֵאִיר עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ דְּבַרְיוֹ. וְלִהְיוֹת אֶתִּי שְׁפִיר, שֶׁהוֹרָאֵה לְרַבִּים - אֹמֵר
רַבֵּי מֵאִיר לְעוֹלָם לְמַד אָדָם לְבָנָיו אֲמִנוֹת, אוֹלָם אֲנִי כְּשֶׁלְעֲצָמִי - מִנִּיחַ כָּל אֲמִנוֹת שְׁבַעֲוֹלָם וְאֵינִי מְלַמֵּד אֶת בְּנֵי
אֲלָא תּוֹרָה, שֶׁהִלָּא זֶה הִנְהִיגָה הַמִּתְאַיְמָה לִיחִידִים כְּאֹמֵר.

בשורה טובה לאוהבי התורה ולומדיה

לה"ד בני"ד עמ"י עש"ד

בסיעתא דשמיא בקרוב רוצים להדפיס
את סדרת הספרים החדשה

"אשיחה בחוקיך בהלכה"

חמשה כרכים

לסדר פרשיות השבוע

מהרב אורן נזרית שליט"א

נדבך נוסף חשוב מאוד לסדרות הספרים
"שיחות חיזוק", "אשיחה בחוקיך" ועוד מהמחבר

וכעת מבקשים לזכות
את הציבור הקדוש
לסייע ולהיות שותף
בהדפסת סדרת הספרים
"אשיחה בחוקיך בהלכה"
ניתן לזכות בהוצאת הסדרה
או בפרשיות
ולהקדישן לברכה הצלחה
ולעילוי נשמת וכיו"ב

הספרים מעוטרים
בהסכמת גהולי ההור שליט"א
והתקבלו בס"ד באהבה רבה
בהיכלי התורה

לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000

לה"ו בינ"ו עמ"י עש"ו

בשורה טובה לאנחבי התורה ולומדיה

בסיעתא דשמיא יצא לאור עולם סדרת הספרים

"אשיחה בחקיד"

על פרשיות השבוע באגדה

מתוך סדרת הספרים אשיחה בחקיד באגדה ובהלכה

מהרב אורן נזרית שליט"א

ערוכים מתוך שנתיים של שיעורים שבועיים

שהופצו בדיסקים "אשיחה בחקיד" א,ב,ג

הספרים מעוטרים בהסכמות גדולי הדור

השיחות והשיעורים מלאים בדרכים

לקנייני תורה ועבודת ה'

משולבים בסיפורים

על גדולי ישראל ודרך עבודתם

וכעת מבקשים לזכות את הציבור הקדוש

לסייע ולהיות שותף

להשלים את סדרת הספרים לזיכוי הרבים

וזכות לימוד התורה וזיכוי הרבים תגן בעדכם

ניתן להקדיש פרשיות

לברכה והצלחה ולעילוי נשמת וכיו"ב

לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000